

108129

XXVII. évf.

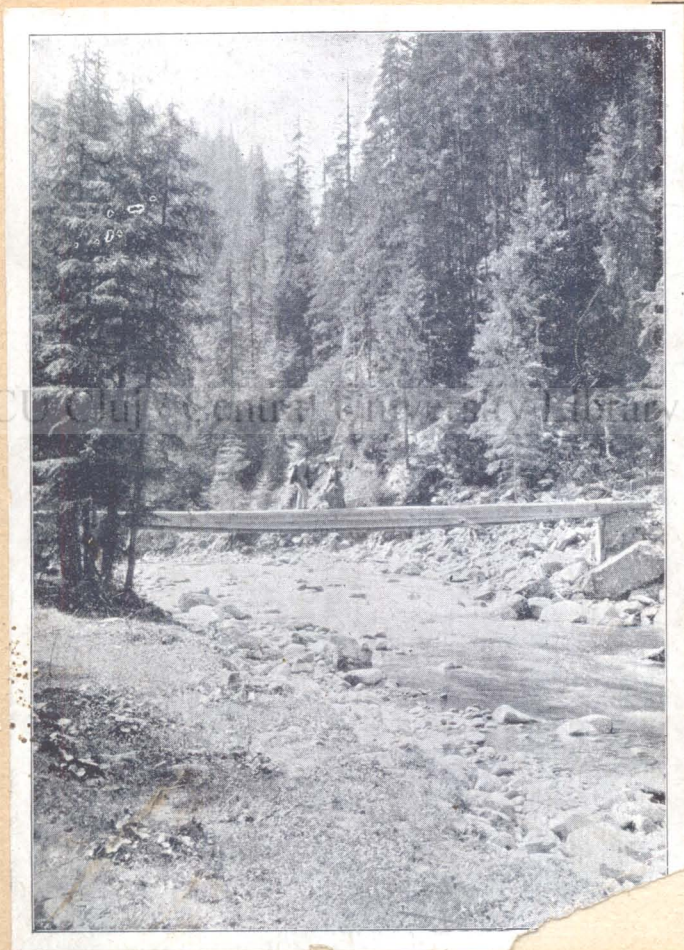
1930. JANUÁR—FEBRUÁR

1. sz. (277.)

ERDÉLY

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET ÉS MUZEUMÁNAK ÉRTESITŐJE

A Hideg-Szamos völgye

A KÖZGYÜLÉS MEGBIZÁSÁBÓL SZERKESZTI:

OROSZ ENDRE

KIADJA AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET

T A R T A L O M

<i>Orosz Endre: A szerkesztő előszava</i> — — — — —	1
<i>Dr. gróf Logothetti Orest: Elnöki székfoglaló</i> — — — — —	3
<i>Dr. gróf Logothetti Orest: Kirándulás az Ünökőre (négy képpel)</i>	5
<i>Orosz Endre: A nagyalmási Dezsővár (két képpel)</i> — — —	15
<i>Losonczi János: Néhány szó a turistaság érdekében</i> — — —	20
<i>Snjaric Franjo: Babutzi síremlék</i> — — — — —	21
<i>Az Erdélyi Kárpát-Egyesület módosított alapszabályai</i> — — —	22

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

<i>Az Erdélyi Kárpát-Egyesület közgyűlése</i> — — — — —	32
---	----

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az „ERDÉLY”

az Erdélyi Kárpát-Egyesület kiadásában jelenik meg évenként 6 számban, kéthavonként másfél ivnyi terjedelemben. Az Erdélyt az Egyesület alapító és rendes tagjai tagdíjuk fejében kapják. Előfizetési ára nem tagoknak 120 lei. Egy-egy füzet ára 20 lei.

Előfizetések, lakáscímek, kéziratok és a folyóirat igénybe vételére vonatkozó tudakozódások az Erdélyi Kárpát-Egyesület titkári hivatalához (Cluj-Kolozsvár, Str. Matia-Mátyás király-utca 3. sz.) Kárpát-Muzeum intézendők. Egyelőre csak rövidebb dolgozatok közreadását eszközölhetjük.

108420

~~XXVIII. évf.~~

~~1931. JANUÁR - FEBRUÁR~~

~~1. sz. (981.)~~

ERDÉLY

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET ÉS MUZEUMÁNAK ÉRTESENITŐJE

A KÖZGYÜLÉS MEGBIZÁSÁBÓL SZERKESZTI:

OROSZ ENDRE

BCU Cluj / Central University Library Cluj
1930.

XXVII. ÉVFOLYAM

55 KÉPPÉL ÉS EGY HELYSZINRAJZZAL

CLUJ-KOLOZSVÁR

AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET KIADÁSA

1930.

TARTALOM

<i>Bogyó Lajos</i> : Fényképezés a turistaság szolgálatában. Milyen gépet vásároljunk?	II. 23—26 L.
<i>Gergely István</i> : Kimutatás az E. K. E. kerékpáros osztá- lyának 1930. évi kirándulásairól	IV. 27 „
<i>Györke Márton</i> : Kimutatás az E. K. E. gyalogos osztá- lyának 1930. évi kirándulásairól	II. 38, IV. 26 „
<i>Jámbor Miklós</i> : Turista élet az Óriás-hegységben. (1 képpel a címlapon)	II. 12—14 „
<i>Dr. gr. Logothetti Oroszt</i> : Elnöki székfoglaló	I. 3—4 „
„ „ Kirándulás az Ünökőre (4 képpel)	I. 5—14 „
„ „ Kirándulás a Dobrinra (4 képpel)	II. 5—11 „
„ „ A lurlochi barlang-kutatók meg- mentése	II. 26—28 „
„ „ A Siebenbürgischer Karpathen- Verein 50 éves jubileuma	IV. 1—4 „
<i>Losonezi János</i> : Néhány szó a turistaság érdekében	I. 20—21 „
„ „ A félnapos kirándulások útmutatója. (1 térképpel)	II. 30—32 „
<i>Ifj. Mátyás Vilmos</i> : Téli kirándulás a Gáinára (Arad m.)	II. 28—29 „
<i>Merza Gyula</i> : Az Erdélyi Kárpát-Egyesület Története 1891—1930. (29 képpel)	II. 1—47 „
<i>Nemes Gyula</i> : Kirándulás a retyiceli vizeséshez (2 képpel)	II. 18—22 „
<i>N. Gy.</i> : Gyergyó-gyilkostói kirándulás. Emléksorok	IV. 29—30 „
<i>P. Németh Gellért</i> : Riport a vadonból (1 képpel)	IV. 16—21 „
<i>Orosz Endre</i> : A szerkesztő előszava	I. 1—2 „
„ „ A Nagymási Dezsővár (2 képpel)	I. 15—19 „
„ „ Ornithologia. A csóka figyelme	II. 32 „
„ „ A szindi kirándulás (1 képpel)	II. 33—34 „
„ „ A meziádi Czárán-émlékünnepély (2 képpel)	II. 34—37 „
„ „ A S. K. V. Negoji kirándulása (6 képpel)	IV. 5—15 „
„ „ Turista irodalom	IV. 28—29 „
<i>Paál Árpád</i> : A turistaság társadalompolitikai jelentősége	II. 1—4 „
<i>Rosenberger László</i> : Az E. K. E. aradi „Czárán Gyula“ osztályának működése	IV. 25 „
<i>Snjaric Franjo</i> : Babutzi siremlék	I. 21 „
„ „ Néhány szó az igazi turistaságról	II. 14—17 „
<i>Szalay József</i> : A Balaton (1 képpel)	IV. 22—24 „

Egyesületi élet

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület módosított Alapszabályai 1929.	I. 22—31 L.
Az Erdélyi Kárpát-Egyesület közgyűlése	I. 32—35 „
Egyesületi hírek	I. 35—36, II. 39—41, IV. 31—32 „

A képek jegyzéke

A Hidegszamos völgye	I. címkép
Borszéki fürdőrézlet	I. 2
Az Ünökő csúcsa	I. 8

Lála-tó	I.	10
Az Ünökő csúcsa Északnyugatról	I.	11
Kiránduló hölgyeink az Ünökön	I.	14
Dezsővár	I.	16
Gr. Wass Samu síremléke	I.	18
Menedékház az Őriáshegységben	II.	cimkép
Torda Szt. Lászlói gr. Mikes-kastély	II.	4
Útban Dobrinba	II.	6
Déli pihenő Dobrin előtt	II.	7
Hideg-Szamos mentén	II.	9
A Testes táján	II.	11
Retyiczeli vizesés	II.	19
Mézőkőszirt a Vigyázó hegycsoportban	II.	20
Kolozsvár környékének turista térképe	II.	31
Kirándulók a szeliceai úton	II.	33
Czárán Gyula meziádi emléktáblája	II.	35
A meziádi barlang kapuja	II.	36
A restaurált Mátyásház	III.	cimkép
Az E. K. E. Tordahasadáki menedékháza	III.	3
Pilisi Menház	III.	7
Ponori menház	III.	7
A detonátai menedékház	III.	8
Dr. Márki Sándor	III.	10
Az E. K. E. kiskirálykői menedékháza	III.	12
Az E. K. E. Csukás-Tészlai menedékháza	III.	13
Radnóti Dezső	III.	14
Czárán Gyula	III.	15
Az E. K. E. zászlója	III.	18
Az Árpádcsúcsi messzelátó torony	III.	19
A Bükketői Árpád-menház	III.	20
Majláth-kút	III.	21
Dr. Herrmann Antal	III.	23
Az E. K. E. Nagykőhavasi menedékháza	III.	24
Gróf Lázár István	III.	27
Mátyás király szülőháza a restaurálás előtt	III.	28
Kárpát-muzeum: kalotaszegi szoba	III.	30
Kárpát-muzeum: kalotaszegi konyha	III.	31
Légrády Terray István	III.	32
Heppes Miklós	III.	35
Br. Mannsberg Sándor	III.	36
Kárpát-muzeum: Óshalázat	III.	37
Kárpát-muzeum: Földmívelés	III.	38
Kárpát-muzeum: Tájrাজzi osztály	III.	38
Kárpát-muzeum: Fonó, szövő szerszámok terme	III.	41
E. K. E. kirándulók a Pilis-menház előtt	III.	44
E. K. E. Bercsényi turistaháza a Bükk-erdőn	III.	47
A Negoii vonulata	IV.	cimkép
A Fátyol-vizesés	IV.	6
A Serbota-vizesés	IV.	7

A szerkesztő előszava.

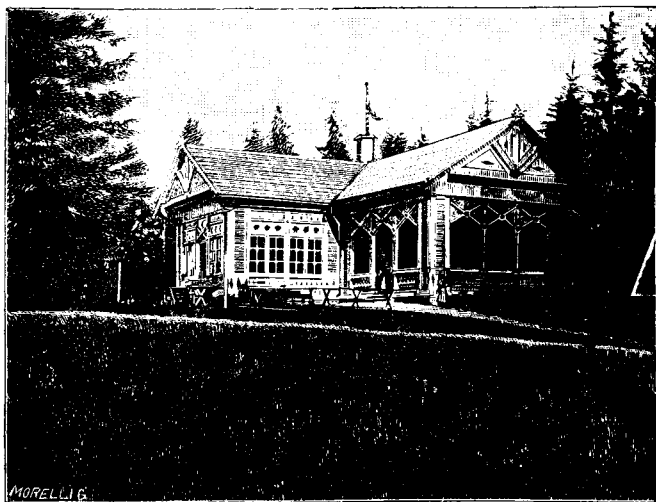
1892-ben látott napvilágot az „Erdély” első kötete s 26 évfolyam megjelenése után 1918-ban a világháború zűrzavara teljesen megakasztotta annak további kiadását. 12 évi némaságra volt kárhóztatva e közérdekű folyóirat, mígnem tagjaink általános kívánságára a f. évi február 28-án megtartott tisztikari tanács határozata kimondta annak újra való megindítását. A multra nézve a folyóirat 12 év eseményeinek méltatását e helyen könnyen mellőzhetem, mivelhogy azok az Eké-nek a f. év végén betöltendő 40 évi történetében amúgy is fel lesznek jegyezve. Nem hagyhatom azonban figyelmen kívül a jövőt illetőleg, mert amilyen könnyű volt a folyóirat megindítását kimondani, éppoly nehéz feladat elé állítja a megbízott szerkesztőt, kinek a mai leszegényedett, sivár, közönyös társadalmi viszonyok között csak kevés számú munkatárs segítsége mellett kell a súlyos feladattal megküzdenie. Erdély fővárosában tagadhatatlanul szükségel pótol e folyóirat felújítása. Ezt azonban fenntartani és továbbfejleszteni csak tagjaink jóindulatából és áldozatkészségéből lesz lehetséges; éppen ezért a taggyűjtés sorsdöntő tényének előmozdításán kívül felhívunk és felkérünk mindenkit, hogy akinek Erdély turisztaságára, fürdőügyeire, ásványvizeire, néprajzára és általában honismeretére vonatkozó értékes és tanulságos mondanivalói vannak, azokat lehetőleg rövid és tömör szerkezetű, kisebb közlemények alakjában írja meg az „Erdély” számára.

Elhatározott célunk az erdélyi fürdők érdekeinek hathatós ápolását is programunkba foglalni, ezért tehát bizalommal felkérjük az erdélyi fürdők tulajdonosait és igazgatóságát: vegyék tudomásul az újra indított „Erdély” ezen első számában foglalt ajánlatunkat, hogy a fürdőszезon megkezdése előtt már most küldjék be fürdők ismertéseit és hirdetéseit közlés végett, mert minden reklámjuknak Erdély ezen legrégebb balneológiai folyóiratában lesz a leghatásosabb elhelyezése és eredménye. Kérjük figyelembe venni azt a kérésünket is, hogy a fürdők fejlesztése érdekében tett intézkedésekről, valamint a fürdők életében történt változásokról bennünket mindenkor saját érdekükben értesíteni sziveskedjenek.

Szükségesnek tartjuk a fürdők vezetőségeinek figyelmébe idézni, hogy már a multban is „az első komolyabb lépést az erdélyi fürdők és ásványvíz-telepek közös érdekeinek felkarolására, előbbrevitelére, a fürdőknek és ásványvizeknek szélesebb körben való megismertetésére, az Erdélyi Kárpát-Egyesület tette, mely mint Egyesület az ügy javára nagyobb feladatokat tűzhet maga elé, az érdeklődést szélesebb körben felkeltheti, a tőke figyelmét eredményesebben reá irányíthatja, mint egyes ember tehetné.“ „Erdély“ folyóiratunk már 1898-ban „A Mi Fürdőink“ címen külön fürdőügyi mellékletet adott ki, mely kettős célnak állott szolgálatában. Az egyik — miként Hankó Vilmos dr. írta: megismertetni, forgalomba hozni, megszerettetni, népszerűvé tenni fürdőinket, gyógyítóvizeinket, ismertté tenni azok hatását, másfelől pedig útmutatásul szolgálni, miként rendezzék be a tulajdonosok telepeiket, hogyan kezeljék vizeiket, hogy Erdély minden egyes fürdőjét, minden egyes ásványvizét jó lélekkel ajánlani lehessen.

Ha a fürdővezetőségek belátják a még sok kívánni valót felmutató fürdők fejlesztésének szükségességét s ha tagjaink is erős elhatározással jenti céljainkat támogatni fogják, így egyesült erővel a megkezdett úton bátran előre!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Borszéki fürdőrészlet.

Elnöki székfoglaló.

Az 1930. április 6-án tartott közgyűlésen felolvasta dr. gróf Logothetti Oresti, mint az EKE-nek megválasztott új elnöke.

Tisztelt Közgyűlés !

Midőn ezen erdélyi magyarságunk szempontjából oly régi és szép tradíciókkal bíró egyesületünk elnöki székét elfoglalom, őszinte megilletődéssel mondok köszönetet mindnyájuknak a személyemmel, valamint társaimmal szemben megnyilvánult bizalomért.

Mik az Erdélyi Kárpát-Egyeletnek tradíciói? — hosszú évtizedeken át folytatott önzetlen, becsületes munka, ideális célokért. Mik az E. K. E. céljai? Tömöríteni, irányítani mindazokat, akik Erdély természeti szépségeiért tudnak rajongani; akik népét szeretik e kincsekben bővelkedő országrésznek, melynek a régi világban épp úgy speciális érdekei voltak, mint a jelenlegi közjogi kapcsolatban, — s amelynek más, közvetlenebb a gondolatvilága, tisztább a levegője!

Megismerni s ismertetni akarjuk az erdélyi részeket; vadregényes, gyönyörű tájait, felbecsülhetetlen, de sajnos eléggé meg nem becsült fürdőit és ásványvizeit, történelmi és művelődéstörténeti emlékeit és néprajzi nevezetességeit. Szeretnők felölelni mindazt, ami idegenforgalmi szempontból érdekessé, vonzóvá tenné országrészünket a külföldi természetbarátok szemében, — de egyben belföldi turistáink s főként egyesületi tagjaink érdekeit, kényelmét szolgálja, számukra könnyebben hozzáférhetővé teszi szép hegyeinket, harcias multról tanuskodó várainkat, ősrégi templomainkat és egyéb történelmi kegyhelyeinket.

A részben önálló egyesületekké alakult egykori vidéki tagozatainkkal közvetlen testvéri érintkezésbe kívánunk lépni. Másfajú turista-testvéreinkkel s azok egyleteivel a legjobb baráti viszonyt óhajtjuk fentartani, anélkül azonban, hogy egyesületünk önálló magyar jellegéről valaha lemondanánk.

Főfeladataink közé tartozik: nagyértékű múzeumunk s könyvtárunk őrzése és gondozása.

Programmunkba vesszük rég szünetelt turista-lapunk új életre keltését, az elhanyagolt útjelzések ügyét, a bükki Bercsényi-menház telkének megvásárlását, a Torda-hasadéki menház kérdésének megoldását, s még sok egyebet, — de ugyanakkor mindjárt hozzá kell tennem, hogy számolnunk kell az adott helyzettel, a rendelkezésünkre álló igen korlátolt anyagi eszközökkel és sok más, rajtunk kívül álló akadályokkal is.

Hogy mai lelkesedésünk ne bizonyuljon csupán szalmalángnak, hogy eredményeket elérhessünk, arra nem elég az új vezetőség elszánt jóakarata, hanem szükség van összes tagjainak közreműködésére s főként anyagi erőink gyarapítására, új aktív és pártoló tagok gyűjtése, ismeretterjesztő és szórakoztató előadások, műsoros estélyek rendezése által. Számítok e tekintetben új tisztikarunk minden egyes tagjának baráti támogatására, de egyben — áthatva azon felelősség tudatától, mellyel az E. K. E., mint a nagy multtal bíró kisebbségi intézménynek elnöki állása egybe van kötve, — arra kell kérnem tisztelt társaimat, hogy — mielőtt az egylettel kapcsolatos bármilyen ügyben eljárának, vagy érdemleges intézkedéseket tennének, azt előzetes hozzájárulás végett mindig legyenek szívesek az Elnökség tudomására hozni.

Tisztelt Közgyűlés! Mielőtt szavaimat zárnám, azt hiszem mindnyájunk nevében teszem, midőn az E. K. E. magytekintélyű eddigi vezetősége előtt meghajtom őszinte tiszteletünk és elismerésünk zászlaját, köszönetet mondva nekik azért a kitartó, szívos munkáért, mellyel egyletünket nehéz idők sokféle akadályain keresztül vezették addig, amíg jogi személyiségünket illetékes helyen sikerült elismertetniök, lerakva ezzel egyletünk további fejlődésének lételapját. Teljes tisztelettel kérem dr. Szádeczky Gyula tb. elnök urat, Merza Gyula tb. főpénztáros urat, az örök-ifjú Orosz Endre igazgató urunkat, hogy minket nemcsak bölcs tanácsaikkal, hanem cselekvő együttérzésükkel is, munkánkban ezután is támogatni szíveskedjenek. A magunk részéről ígérjük, hogy nyomdokaikon haladva, az E. K. E. szép, nagy tradícióit szemelőtt tartva, a fiatalabb erő lelkesedésével és becsületes turista-idealizmussal fogunk dolgozni a nemes cél érdekében. Hogy úgy legyen, adja a jó Isten!

Kirándulás az Ünőkőre.

Írta: **Dr. Gr. Logothetti Oreszt.**

Tehát mégis elhatározottam, hogy felhasználva az 1929. szeptember 14—15.-iki utolsó kettős szabadnapot, ezidei életem turista-programmunk méltó betetőzéseként ellátogatunk a radnai havasokba s megmásszuk az Ünőkő havast, melyen magam 28 évvel ezelőtt jártam egyetemi éveim idején.

Szombaton reggeli 6 órakor, kolozsvári viszonyokhoz képest meglepő pontossággal, hatkerekű hatalmas teherautón elindultunk Kolozsvárról harmincan — nagyjából hitelbankosok, kikhez a Transilvânia-Bank erős csoportja csatlakozott. Mindjárt a hóstát nevű külvárosban s azon túl is akadozva működik a motor; a soffőr szerint víz került a benzinbe s ezért haladunk egyelőre igen mérsékelt tempóban. Apahidánál N. Gy. főrendező-társam azt indítványozza, hogy a felhőtlen kék égre s ragyogó napfényre tekintettel autónk fedélszerkezetét s vízhaiban ponyváját rakjuk le egy ismerős háznál, de én ebbe sehogyan sem akartam belemenni s a későbbi események, sajnos, e tekintetben nekem adtak igazat.

Most már vígabb tempóban haladunk: az egykori alsózsuki versenytér, a választói br. Bánffy-kastély marad el mögöttünk, majd még egy-két községen átszáguldván, fél 9 órakor Szamosujvár főterén tartunk félórai pihenőt, melyet a hatalmas örmény főtemplom s egyik kápolnájában függő, Rubensnek tulajdonított híres oltárkép meglepetésére használunk fel. Fél 10-kor Désen vagyunk, honnan a gyönyörű, modern vashídon átkelve, a gyalui havasokból jövő kolozsvári Kis-Szamos völgyét elhagyva, a radnai havasokban eredő Nagy-Szamos völgyén most már keleti irányban haladunk, magunk mögött hagyva több Szamos-megyei községet, köztük Retteg mezővárosát és a baczai Zichy-kastélyt. Még nem értük el Kudu nevű falut, mikor az első baleset ér. Autónk elüt egy tehenet, mely az utolsó pillanatban akart átmenni az út egyik oldaláról a másikra. A gépezető oly hirtelen fékezéssel akart kitérni, hogy a zökkenéstől a közepén álló pad

félrebillenve, mikor visszabilien, tiz rajtaülő ember súlyával nehezedik a Szamosujvárt hozzánk csatlakozott hölgytársunk lábára. Minthogy harisnyáját, cipőjét csakhamar ellepi a vér, pár kilométerrel tovább, a bethleni Szamos-hidjával szemben, öreg tölgyfaerdő tövében pihenőt tartunk. Itt régi turista barátom br. A. csatlakozik hozzánk s az autó sebesültünket beviszi a szép fekvésű Bethlenbe, honnan bekötözött lábbal tér vissza, hogy tovább folytassa velünk az útát Borberekig.

Egyelőre északkeleti irányban haladunk Szálva községig. Itt el van zárva a régi rozoga fahid a szekérforgalom elől. Valamennyiünknek le kell szállni s gyalog átmenni a hidon. Autóink közben át akarván hajtani a vizen, nem találta el a legsekélyebb helyet s a kis folyó kellő közepén elakadt. Hosszas próbálgatás után sem sikerül kivergődni s én tárgyalni kezdek a falusiakkal, hogy bivalyok segítségével húzzuk partra gépünket. De közben a Mitfahrer, térdig gázolva a vízben, eltávolította a kerekek elől a nagyobb köveket s lomha, nagy gépünk végre saját erejéből kilendül s felkapaszkodik újra az országútra.

Rég Besztercze-Naszódmegye területén haladva, Naszód színermán lakóssággal bíró mezővároson hajtunk át. Innen Földra községig végig előttünk állanak a Henyul (1538 m.) sűrű fenyőtől borított nyugati lejtői. Kisilvánál ósdi fedett fahidon megyünk át a Szamoson. Ennek medrét követve, északkelet felé fordulunk, részben keskeny mezei kerülő utakon járva, minthogy a nyári árvizek az országút testét több helyen teljesen elmosták.

Mayer községnél örömteljes kiáltás hagyja el ajkainkat: a távolból tisztán kivehetőleg az Űnökő durcás szikla-szarva tekint felénk! — Oláhszentgyörgyön, minthogy a fürdőtelep oldalt félreesik, nem állunk meg. Dombháton ellenben az országút közvetlen közelében emelkedő kis dombról tekint le reánk, szép parktól körülveve, a kis oszlopos fürdő-kút. Megállunk s valamennyi kulacsunkat megtöltjük üdítő borvizzel.

Egy időn túl újabb incidens hat zavarólag pompás kedélyünkre. Autóink féderének egyes lemezei törve, darabonként hullanak le az út porába. Egészen lassan haladva, mégis elérjük Óradna kies mezővárosát, majd onnan egyenesen északnak tartva, most már a keskeny, mind magasabbá váló hegyektől körülvelt regényes borbereki völgyben folytatjuk útunkat.

Délután 4 óra körül tűnik fel egyik baloldali magaslaton a Sphinxnek nevezett szikla-formáció s pár perccel később megérkeztünk Borberek fürdőre. Kanyargó, kristálytisza havasi patakhoz símulva, fekszik ott égignyuló fenyves hegyoldalok tövében, ez a kedves, szép fürdőtelep, szállodájával, csinos, tiszta villáival, apró lakóházaival.

Sietve ebédelünk meg az egyik pavillonban. kiváló borbereki borvizzel oltva szomjunkat. De nagyon rövid már az idő s azért hamarosan indulni kell, gyalog neki az Ünökőnek.

A kis falu északi végén egy-gatteres kis fűrészmalom áll, százéves fenyőrönköktől körülvéve. Az északról jövő szép szikla-formációiról híres Fehérpataktól jobbra térve, a Vörös-patak mentén immár bánya mellett, majd elérjük az „Ördög-szoros“-t, melynek sziklái a keleti irányban haladunk, lassan emelkedő úton az úgynevezett alsó kénvirág világos-sárga színétől a sötét rozsdabarnáig mindenféle színárnyalatban tündökölnek. Fejünk fölött majdnem összeérő sziklarepedésen átvergődő, farönkökből, kőkockákból épített erősen emelkedő úton megyünk át a szoroson, melynek jobb oldalán a patak vize hangos robajjal zuhan le szikláról-sziklára.

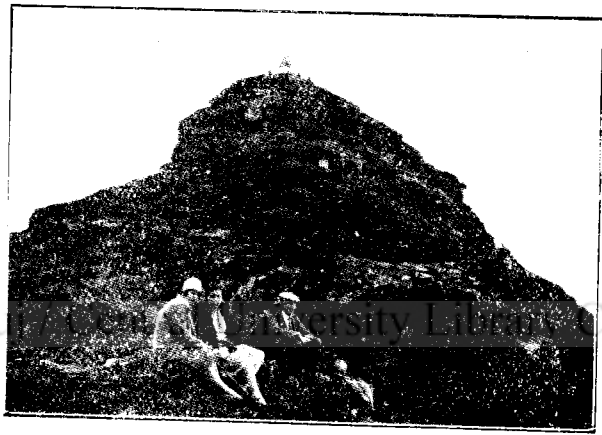
Az Ördög-szoroson túl visszafordulnak társaink közül azok, akik nem tartanak velünk az Ünökő megmászásában, míg mi huszan s a Borberekén hozzánk csatlakozott hat bethleni kiránduló immár egyenletes tempóban vágunk neki a hegynek. Gondozott szerpentes út vezet fel a felső-bányatelephez, hol a Pyrit s ezüst-bányák munkásai részére ősfenyves közt szétszórva: lakóházak, gazdasági épületek, sőt egy kis kápolna is épült.

Negyedórai séta után kis kerülővel letérünk a főösvényről, hogy az úgynevezett „Fátyol-vizesés“-t meglátogassuk. Fátyolszerűen szétcsesve, 15—20 m. magas sziklafalon hull alá a víz, mely mellett mi meredek falétrákon felkúszva, nemsokára újra elérjük az imént elhagyott ünökői ösvényt. Ujabb félórai út után a bükk s fenyőerdő régióját elhagyva, most már puha fűvel benőtt havasi juhlegelőn folytatjuk utunkat, immár teljes sötétségben. Az éjszakai pihenőre tért nyáját őrző kommandorok hangos csaholással fogadnak, mely jó darab ideig kíséri minket a mind jobban emelkedő ösvényünkön. Mi még sötétben járunk, de hátrább a stána fölötti hegyoldal már ezüstös fényben izzik, s mikor elérjük végre a magaslatot, a hold teljes korongja barátságos fényt áraszt csapatunkra. A platón túl egy kis mélyedésben, az emelkedő hegyoldalhoz simulva, esti 8 óra körül elérjük a szász Kárpátgyesület menházát, melynek fűtött szobái kellemes meleggel fogadnak minket. Egy fiatal besztercei szászokból álló kisebb társaság készséggel engedi át nekünk a nagyobb termet s a kisebb szobába vonul vissza.

Némi megrökönyödéssel fogadjuk, hogy a menházban való éjjeli szállásért fejenként 60 leit kell fizetnünk, ami a szász Kárpátgyesület besztercei vezetőségétől utóbb nyert felvilágosítás szerint a többször leégett menház újraépítési s egyéb tetemes fentartási költségeire vezethető vissza.

Előbb megvaacsorázunk: azután kisebb-nagyobb csoportokban kísértélva a közeli magaslatra, az ezüst holdfényben úszó havasi táj titokzatos szépségében gyönyörködünk. Egy padon ülve, hallgatagon bámulunk bele a felejthetetlen havasi éjszakába. S az ezerhangú esőndből ezüstös ködön átszűrődve, mintha egész halkán millió apró égi hangszer bájos akkordját hozná felénk a lenge szeptember-éji szellő: csingi-lingi-bingi...

Azután visszatérve a meleg fedél alá, elhelyezkedünk ki-ki a piceseken, padokon, asztalon. 11 óra körül esend lett, mely hajnali 4 óráig tartott. Akkor megadva a jelt a felkelésre, a közeli jéghideg forrásnál megmosakodva, 5 órakor már útban voltunk az Űnőkő csúcsa felé. Többé-kevésbé kényelmes szikla-ösvényen ballagva felfelé, he-

1. ábra. Az Űnőkő csúcsa.

lyenként erősebb emelkedéssel, mind szebb és szebb körkilátás nyílik, főként keletnek, hol a felkelő nap most bukkan a messze bukovinai s moldvai láthatár fölé. Kisebb szüneteket tartva, mind sűrűbben lépnek működésbe fényképező társaink.

Azután a tulajdonképeni csúcs megmászására kerül a sor, mely óriási szürke szikla-szarvként mered az ég felé. Mind keskenyülő lépcsőszerű ösvényen kapaszkodunk fel, míg végre 9 órakor valamennyien elérjük az erdélyi északi havasok királyát, az Űnőkő (2281 m.) tetejét, melyről ritkán látott legtisztább csodásan szép kilátás nyílik! — „Hatszor is voltam már idefenn: ködben, esőben, viharban“, — kiált fel elragadtatással br. A. barátunk, — „de ilyen szépek sohasem láttam a kilátást!“ (1. ábra).

Mint egy gyönyörű élénken színes térkép fekszenek előttünk a radnai havasok: nyugot felé a Korongyos, melyet a borberekí völgyöt

nagy félkörben körülölelő hegyél köt össze az Űnökkövel. Mögötte a messze kéklő távolban a Czibles (1843 m.) keleti profilja vehető ki. Északra s északnyugatra elterülő változatos havasi tájból százféle formációban sorakoznak a kisebb-nagyobb tetők. — a háttérben a máramarosi területen fekvő Pietros (2305 m.) hatalmas tömbjével. A messze észak felé a borsai Stiul-szoroson túl az Erdős Kárpátok hegylánca húzódik Lengyelhon felé, míg tőle keletre a bükkerdők országa, az egykoron Ausztriához tartozott Bukovina terül el. Délre a moldvai síkot Erdélytől elválasztó borgói hegyek, a Miroszláva s a Henyul, s messzebb délre a Kelemen-havas kiterjedt hegyvidéke.

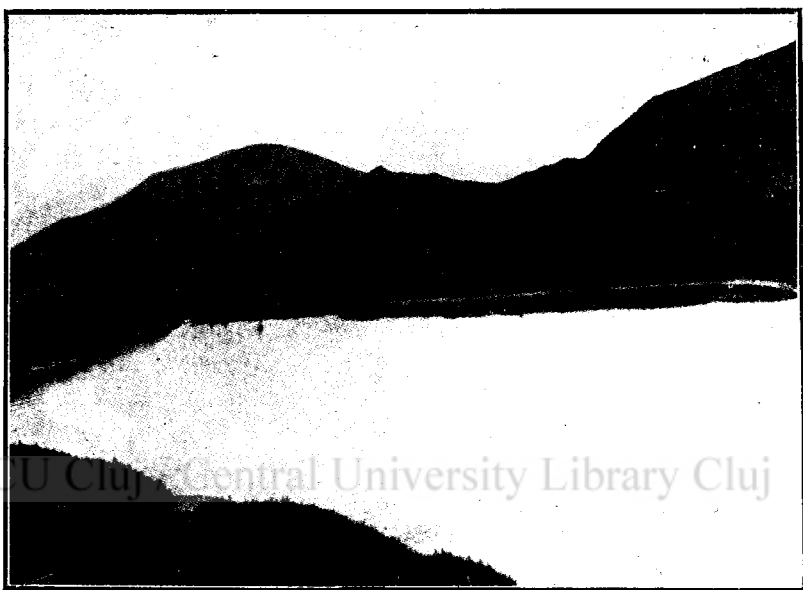
Keletről, északról apróbb felhögomolyagok közelednek, melyek röptükben egy-egy hegynék ütödvé, oldalain felkúszva, percekre elfedik tetejét, hogy azontúl a mély völgyek fölött tova suhanva, folyassák légi utjukat, egy-egy árnyfoltot vetve az átható sötétkék színben pompázó erdőségekre (időprognózis szempontjából: nem jó jel!)

Közben a társaság rég helyet foglalt a szikla-tetőn, bőséges turista-reggelit fogyasztva el s rengeteg fénykép-felvételt készítve. 10 óra után indulás lefelé. Leérve az első nyeregre, többfelé oszlik a társaságunk: a bethleniek visszatérnek Borberekre s egyik társunk leereszkedve közvetlenül Oradnára, onnan vonaton tér vissza Kolozsvárra.

Mi tizenkilencen keleti irányban ereszkedünk le egy hatalmas völgykallamba, melyet infernói kietlenséggel vesznek körül egyfelől az Űnökkő, másfelől a Várful Rosu (2225 m.) égignyúló görgeteges szürke szikla-oldalai. Egy kisebb sekély tó mellett elhaladva, ennek platóján túl hirtelen nagyobb mélységbe esik le a völgy, melynek alján, élénk-zöld törpe-fenyőktől övezve, a bájos „Lala“-tó terül el. (2. ábra). Meredek sziklás hegyoldalhoz simuló ösvényen ereszkedünk le hozzá s visszapillantva látjuk, hogy ugyanezen sziklafalból kiömlő forrás széteső vizesése táplálja a tavat. Br. A. nem bírván ellenállni a kísértésnek, megfürdik a jéghideg vízben s példáját többen, sőt egyik snajdig hölgytársunk is követik.

Azután indulás tovább, egyelőre északkeletnek, s ezzel belépünk az eddig elég simán lebonyolódott program második fázisába, mely a mind súlyosbodó komplikációk hosszú sorozatát tartogatta számunkra. Lala-tótól tovább leereszkedve, a völgyfenéket követve kellett volna addig haladni lefelé, míg egy a völgyet keresztező jó ösvényen megmászva a jobboldali hegyoldal nyergét, onnan egyenes irányt kapunk a Rotundára. P. igazgató ezt az utat választva, több mint egy órával hamarabb ért célhoz. — Ehelyett mi, rögtön nekivágva a jobboldali hegyoldalnak, légvonalban, anélkül hogy mélyen leereszkedjünk, majd újra felfelé másszunk, akartuk elérni az említett kis

nyerget, — de (mea culpa!) vesztünkre: Meredek, erdős oldalon kúszva, csakhamar elvész az ösvény. Sokszor szédítő mélységek fölött járva, ismételten hirhedt gyalog-fenyők hihetetlen sűrűségein kell átvergődnünk. Többször nagyobb pihenőket kell tartani fáradt társaságunknak, míg fiatalabb társaink tapogatózva előre küzdik magukat, míg órákig tartó fárasztó hegymászás után végre megtalálják s mindnyájan elérjük a keresve-keresett s a mély völgyből a nyeregre

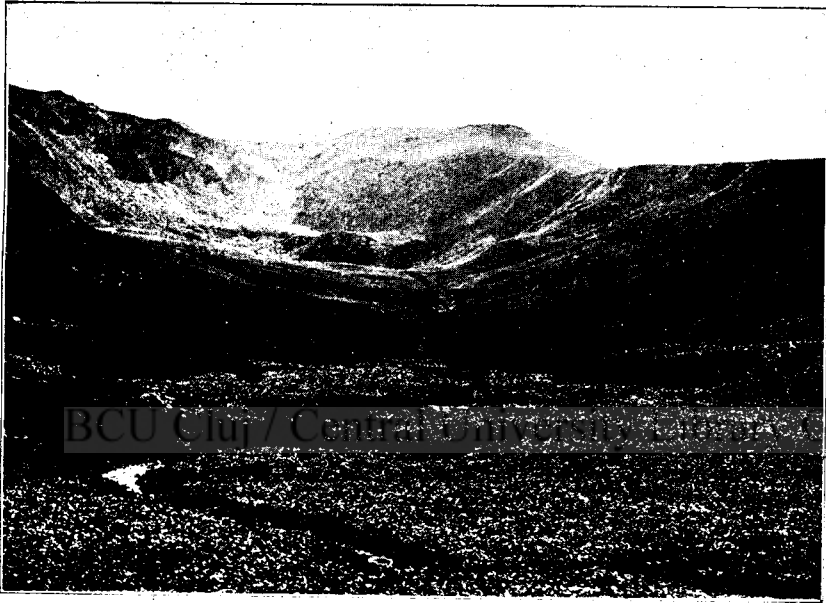
2. ábra. Lála-tó.

vezető ösvényt. Ujabb pihenés után csakhamar fenn vagyunk a nyergen, ahonnan utolsó pillantást vetve hátra, csak most vesszük észre, hogy száguldva északról jövő ködfelhők közben nemcsak Ünökő masszívját, hanem az egész tájat sűrű ködlepellel borítják be. (3. ábra).

Most már a radnai Szamos-völgye felé tekintve, a Prelucile Gagii-hegyél déli lejtőjén sietünk keletnek. De csakhamar utolér az eső s kegyetlen szaporasággal zuhog le ránk. Mind erősödő vihar közepette küzdi előre magát lépésről-lépésre bátor csapatunk a magas fűvel benőtt, de egyébként teljesen kopár platón lefelé. Harsány dörgeéstől követett cikázó villámok arra bírják, hogy minél gyérebb kigyvonalban haladjunk. Két órai vizes gyaloglás után 5 óra körül végre szakadozni kezdenek a felhők s immár erősebben lejtő terepen ereszkedünk le a radnai szoros „Rotunda“ név alatt ismert nyerge felé. A helyenként még mindig sűrű ködön át halljuk messziről nagy

autónk túlkölését. Az utolsó két kilométert futólépésben teszem meg, míg végre elérem az országúton veszteglő nagy masinánkat s benne a vízhatlan ponyva alatt megbujva, a Borberekén maradt társainkat.

Ezek ugyanis az éj folyamán Oradnán helyreállított autón programszerűen a déli órákban indultak el Borberekéről s Óradna-Újradnán át, az ősfenyves közt felhúzózó remek rotundái szerpentineken jöttek fel elibénk a szoros legmagasabb pontjáig. De a természeti

3. ábra. Az Ünökő csúcsa Északnyugatról.

szépségéről híres s egykor idegenek, által is oly sokat járt országút a háború óta teljesen tönkrement s javítás hiányában — amiről sajnós, nem volt tudomásunk, — ma szintén járhatatlan nagyobb gépkocsik számára. Helyenként a fél úttestet is elsodorta a patakok ereje, úgy hogy csak nagy nehézségek árán, köveket, fákat rakva az autó kerekei alá, bírtak társaink feljönni a Rotundára (1257 m.). Radna felé visszafelé, az ök, valamint a soffőr egybehangzó kijelentései szerint, most esős időben lehetetlenség volt, s így — bármily nehezünkre esett a gondolat, hogy éjjelre már semmi szín alatt sem lehetünk odabaza Kolozsvárt, — bele kellett nyugodnunk a program nagyarányú átmódosításába.

Közben kisebb-nagyobb csoportokban, szétszórva a fenyvesen át, rendre mind leérkeztek ünökői társaink, valamennyien csurom-vizesen, kifáradva s térden felülig bőrig ázva. Gyorsan elhelyezkedünk az

autón s immár Kolozsvárral ellenkező irányban: neki indulunk Bukovinának. Gyönyörű fenyvesek közt kanyargó szerpentineken ereszkedünk le az Aranyos-Beszterce völgyébe s egy órai autó-út után este 6 órakor Kirlibaba községbe érünk, melynek nemcsak nevében lelhető fel az egykori középkori török uralom reminiscenciája, hanem itt-ott építkezési stílusában s főként a környék hegyeit lakó huculok viseletében is, kiknek asszonyai ma is élénk-piros színű posztó-nadrágot viselnek s ügyesen megülik borzos kis lovaikat. Az osztrák éra rendes kis falut csinált Kirlibabából, melynek lakossága majdnem kizárólag zsidókból áll. Az Aranyos-Besztercétől délre eső része a községnek Lajosfalva név alatt a régi Magyarország területéhez tartozott.

Érkezésünk után pár perccel nagy sürgés-forgás támadt a községi vendéglő üres nagytermében. Félig levetkőzve, száritkozva üli körül ázott gyalogló csapatunk a nagy vaskemence pattogó tüzét. A levetett s kifordított cipőkből valóságos patakok folynak a padlóra. A Borberekről jöttek harisnyákkal, papucsokkal s egyéb száraz ruha-félével segítik ki társaikat, míg kabátjainkat percekre a forró kemencére szorítva, száritjuk azokat.

7 óra után indulás délkeletnek, az Aranyos-Beszterce mentén, szokatlan jó országúton. Egy osztrák világból való lelkiismeretes útmeister figyelmeztetése folytán egy javítás alatt álló nagyobb hidnál mind leszállunk s a gép üresen megy át rajta. Azután Ciocănesti következik, majd Jakobenii kiterjedt kis bányavárosa. A többnyire az országút szélén haladó sín páron kis személyvonat jön szembe, melynek ablakai percekre barátságosan világítanak bele sötét éjszakánkba. Tovább egyfelől fenyves erdők s sziklák alján vezet utunk, míg jobbra mélyen lent az Aranyos-Beszterce medre huzódik. Azután megállás nélkül Dorna-Vatra, a szép fürdőváros villany-világításos, pompás tiszta utcáin áthajtva, most már délkeleti irányban vágunk neki a Kárpátok előhegyeinek. Sofőr mellett ülve, figyelem az egyelőre sima útat, melynek szélén itt is a háború alatt lefektetett keskenyvágányú sín pár huzódik, melynek segítségével Beszterce felől a municiót szállították volt Bukovinának az oroszok által meg nem szállott déli esücskébe. Dorna-Cadrenii, majd Poiana-Stampii végnélküli községein túl autónk motorja egyszerre felmondja a szolgálatot és semmi szín alatt sem hajlandó újra megindulni, habár ismételten indítjuk, taszigáljuk a gépet előre-hátra. A sofőr már maga sem tudja, mihez kezdjen, de dr. Cs. és Sch.-fivérek hathatós tanácsesal, cselekvéssel támogatják. Szitáló esőben, sáros országúton előre toljuk a gépet, míg ő hátrafelé indítja a motort: nem használ! Hátra taszítjuk s ő előre indítja: végre megindul a csökönyös gépezet! Hamar felugrunk újra mindannyian s egy órai

idővesztés után folytatjuk utunkat, a borgói szoros ősfenyvesei között felfelé. De az öröm ismét nem tart sokáig: mihelyt erősebb az emelkedés, a gép nem bírja 33 ember súlyát s elakad. Húszszor is le kell szállaniok a férfiaknak s indítani, tolni, taszítani kell a gépet, közben félkilométereket gyalogolva a kaptatókon fel, gyönyörű fenyves ősrendetegen át, borús, esős éjjeli sötétségben. Az autólámpa fénykörében fénylő szemű, lompos farkú vadmacska tűnik fel s ugrik riadtan a szokatlan világosságtól, vissza az erdőbe.

És mindig újra elakadunk s mindujra le kell szállanunk. Egyesek közel vannak a csüggedéshez, mikor nem a gép visz minket, hanem nekünk kell a hatkerekű súlyos masinát áttolni a Kárpátokon! Úgynevezett atléták, kik odabaza hivalkodva szeretik mutogatni izmaikat, már alig bírhatók rá, hogy leugorjanak a gépről; egyesek csak morogva, káromkodva engedelmeskednek, ahelyett, hogy férfi létükre lelket öntenének fáradt, álmos hölgytársainkba. De azért mások, többen, Kolozsvár korzózó, udvarló aranyifjai közül jó kedvvel, rendületlen kitartással, a leghűségesebben teljesítik a helyzet által diktált nehéz kötelezettségeket, köztük az azóta oly tragikus módon elhunyt szegény Sch. L. barátunk is.

Éjjel 4 órakor, mialatt jéghideg szellő fujdogál a Kárpátok magaslatai fölött, végre-végre elérjük a borgói szoros legmagasabb vízválasztó pontját (1200 m.)! — Most már Cs. kollégánk tartja szóval a sofőrt s figyeli vele együtt az utat, lefelé a kanyargó tihucái serpentineken, majd tovább a Borgó-völgyén, a Henyul alján, Borgó-Prund román s Jád meg Aldolf virágzó szász nagyközségeken áthaladva, reggel 5 órakor elérjük Beszterce városát. A külváros elején, annak a háznak ablakai alatt, hol egykoron gimnázista éveimben laktam, gummi-deffekt ér. Mindnyájan leszállunk s piszkosan, porosan, álmosan gyalog besétálunk a városba, hol az egykori Magyar Király kávéház asztalai körül letelepedve, forró kávé s fris kifli mellett igyekszünk eme igen fárasztó, de egyben felejthetetlenül regényes éjszaka után új erőket gyűjteni.

Mint hogy késésünk folytán a mai hétfői délelőtt bankunk egyik-másik osztályából igen sokan fogunk hiányozni, közülünk négyen egy kolozsvári autótaxi felhasználásával mennek haza előre s 10 óra után meg is érkeznek Kolozsvárra. Magam, habár még családi szempont is megkívánta volna mielőbbi otllétemet, nem tartottam velük, mert — a kapitánynak csak utolsónak szabad elhagynia a sülyedő hajót.

Mi többiek félnyolekor mondtunk búcsút Beszterce ódon városának és sima jó országúton haladunk délnyugatnak, majd újra északnyugatnak Bethlen irányában. Sajó-Udvarhellyel szemben br. A. elhagy minket; utolsó megjegyzése pusztithatatlan turista-kedélyéről

tett tanubizonyságot: „Nagyon érdekes kirándulás volt! Én nagyon élveztem!”

Azután tovább. Somkeréken megállit a csendőrség s az autóvállalat gazdáját, minhogya a sofőr nem bír felmutatni ipari szállításra jogosító igazolványt, súlyos bírsággal bünteti. Mialatt az erre vonatkozó jegyzőkönyvet veszik fel, ott helyben gummi-deffekt, melynek kijavitása újabb összesen egy órai idővesztéséget jelent számunkra.

4. ábra. Kiránduló hölgyeink az Ünökön.

Azután Bethlen következik, a gr. Bethlenek kastélyaival, majd Dés, Szamosujváron át jó tempóban haza felé száguldunk, de Szamosfalván innen, alig pár kilométerrel Kolozsvár előtt, déli egynegyed 1 órakor újabb gummi-deffekt állítja meg útunkat, melynek kijavitása hosszabb időt vesz igénybe.

Most már elhagyom társaimat s egy arra haladó egylovas kocsin megyek a külvárosig. A Honvéd-utcában felugrom egy épen induló városi autóbuszra, majd a nagy színház előtt ezt elhagyva, egy taxiba vetem magam, mely gyors iramban kivisz a pályaudvarra, hol az utolsó negyedórán elbúcsúzhattam családomtól, mely az 1 óra után induló Rapiddal utazott Brassóba. — A szamosfalvi országúton veszteglő társaim még látták a rapidot, majd utána félkettő körül végre ők is beérkeztek Kolozsvárra.

Regényesen szép, de amellet kedvezőtlen epizódokban is bővelkedő kirándulás volt. — igazi turista számára felejthetetlen élmény, főként akkor, amikor utóbb láttam, hogya a nagy strapa, a bőrig ázó s utána következő közel 24 órai autózás után egyetlen résztvevőnk még egy szimpla nátha erejéig sem betegedett meg. Hála érte a jó Istennek! (4. ábra).

A Nagymási Dezsővár.

Írta : **Orosz Endre.**

Városunktól 48 s a sztánai vasúti állomástól csak 8 Km. távolban fekszik az az erdőkoszoruzott festői várrom, melyet újabkori írónk *Dezsővár*, a régi oklevelek pedig *Almásvára* néven emlegetnek. Noha az Erdélyi Kárpát-Egyesület a mult évben töltötte be fennállásának 38-ik esztendejét, e szép várromhoz tett kirándulás leírásával csupán egy alkalommal találkozunk folyóiratunkban, nevezetesen 1910-ben, a mikor *Hangay Oktáv* látogatta meg és írta le ezen útjára vonatkozó tanulságos nézeteit.¹

Régi vágyunk teljesedett 1929-ben, midőn szeptember 1-én a hajnali vonattal Sztánáig utazva s innen tovább gyalog menve kilencen felkerestük Dezsővárat, melynek kimagasló toronyromja a vasúti töltésről tekintve oly hívogatólag integet felénk.

A kirándulás résztvevőinek társaságát *Snjaric Franjo* mint régi, tapasztalt turista vezető az éj sötétjében is pontosan igazodva a gyalogösvény kanyargásaihoz biztosan vezette Kis-Petri felé, melyen virradatkor haladtunk keresztül. Reggel 6 órakor már a vár alatti erdőnek egy kis tisztásán egy többszázados nagy tölgyfa alá telepedve pihentük ki fáradalmainkat és költöttük el reggelinket, hogy napfelkelte után *Snjaric* és *Györke* fényképező masinái a közeli vártornyot vegyék ostrom alá.

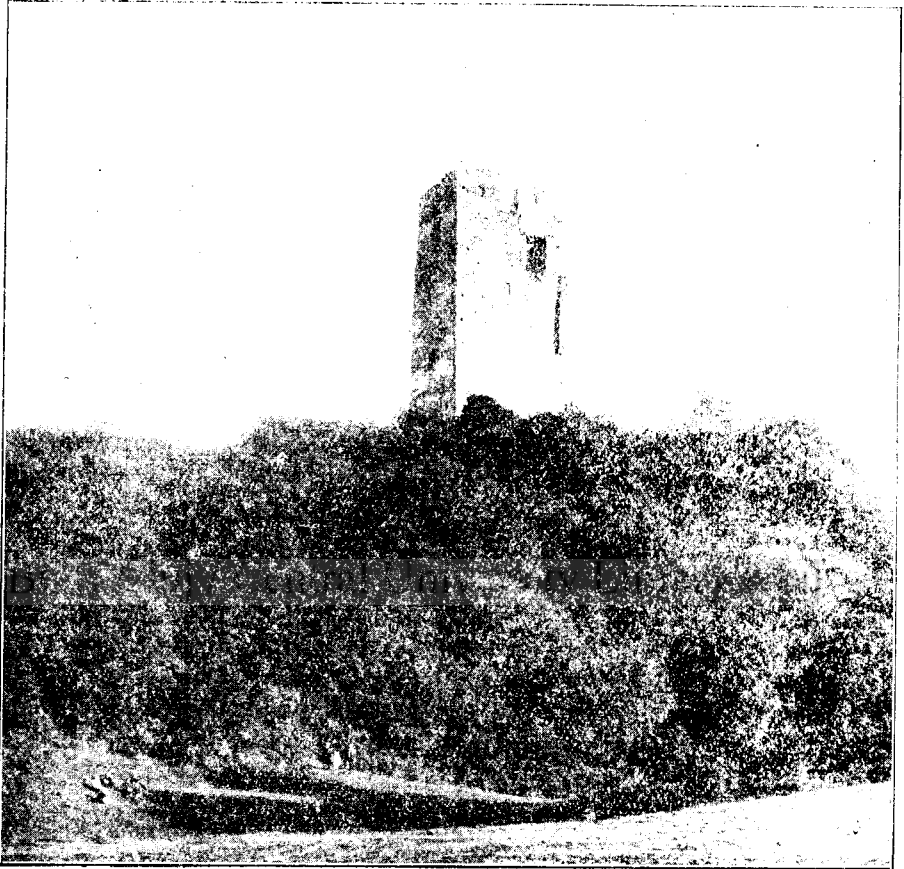
Pár száz lépést téve a várhegy alatt állunk s itten a *várhegy nyergét* vastag homokkő padok alkotják, melyek *Dr. Koch Antal* tanulmányai szerint a Felső-Oligocén vagy Aquitaniai emelet (0.5 sz.) Forgácskúti rétegeihez tartoznak.² E homokkő sziklák tövében a *Cyréna semistriata Desh.* nevű kis kagylónak kettőshéjju, teljesen ép példányait gyűjtöttem. Ugyanitten gipszkristályok is jönnek elő.

A nyeregéből, melyen szekérút vezet keresztül, bózotos, meredek oldalon csakhamar elérjük a várromot, melyet szálas erdő vesz körül. (1. ábra.) Hogy annak — ki e tornyot csak a képen szemléli — fogalma legyen a rom hatalmas arányairól, ime itten néhány méretét feljegyzem, melyeket e kirándulás alkalmával vettünk fel róla.

¹ Kolozsvármegye szelidebb területében. Erdély. 1910. évfoly. 5—13 és 17—25 lapon.

² Az Erdélyrészi Medence Harmadkori Képződményei. I. rész. Paleogén csoport. Budapest, 1894. 322—330 lap.

A torony jelenlegi magass. = 20—22 m. melyben emeletenként 4 rend szoba látható. A torony déli oldala lerombolás miatt nyílt, ellenben a másik 3 oldala ma is zárt. A község felőli falának szélessége = 10 m. és falvastagsága = 3 m. Belvilága 3.65 m. széles. A torony hátszó oldala annak külső oldalán mérve 18 m. széles.

I. ábra. Dezsővár.

Miként *Kövár* írja: egy felső és egy alsó várból állott, melyeket kőfal kerített. A ma is meglevő torony a felső vár egyik bástyája. Az alsó vár egészen le van hordva; ezt hihetően már régebben elpusztították építkezések anyagául, ellenben a felső vár romjait 1808-ban hordatá le gróf *Wass Sámuel* akkor birtokosa, ki lóiskolát építettett belőle, melynek homlokán G. W. S. G. B. R. 1808. felirat állott.³

Hangy a vár romjainak lerombolását főleg Gr. Csákynak, a

³ *Kövár* László: Erdély Régiségei és Történelmi Emlékei. Kolozsvár, 1892. 198 lap.

nagyalmási uradalom későbbi birtokosának tulajdonítja idézett útleírásában. (24 lap.)

A vár multjának történetéből számos adat ismeretes, a melyeket *Bunyítay Vincze*,⁴ *Kőváry László*, *Hegyi József*⁵ és *Hangay Oktáv* munkái alapján chronologiai sorrendben az alábbiakban regisztrálok.

A vár keletkezésének előzményét az Almás-monostori apátság képezi, melyet a Szt.-Benedek rendiek alapítottak, s a mely már 1238-ban szerepel. A szorgalmas és munkás benczésrendi szerzetesek hegyekre épített monostorai mellett rendszeren volt gyümölcsös, (pomerium) a melytől Almás nevét is kölcsönözte.

Almásmonostora az 1242-iki tatárjárás áldozatául esett úgy, hogy ezután többé nem is népesült meg soha. 1249-ben IV. Béla Almást, Földöt és Bikkaljt (a mai Bikal) Pál nevű országbirónak adományozza. A monostor fekvésének közelebbi helye nem ismeretes, de Bunyítay nem kételkedik abban, hogy az apátság alapkövein épült fel a későbbi Almásvára. Mint érdekes adatot felemlíti nagybecsű műve II-ik kötetében, (351 l.) hogy a vár alatti hegyoldalt Szent-mező néven hallotta emlegetni.⁶

A vár építésének ideje ismeretlen, de már 1370-ben Nagy Lajos király Bebek Györgynek adományozza. Egy 1434-ben Bázelen kelt okmány említi Dezsőfalvát, (alio nomine Almás.) 1471-ben várnagya Szentkirályi János, 1475-ben pedig Ecselő Tamás. 1538-ban Balassa Imre honti főispán Somi Gáspár leánya után Almás és Diód várak ura. 1540-ben Zombori Mihály Almásvárát feladta s Zápolya János akkor királyi várrá tette. 1551-ben Castaldo tábornok Almásvárát ostromolja. — 1602-ben midőn a vár Csáki István tulajdona volt, Bástia generális a kettős várfallal és őrséggel ellátott erődöt körül fogatá s addig löveté, míg az őrség megadta magát, mire felkoncoltattak.

1658-ban a II. Rákóczy György üldözése végett Erdély földjére betört tatárok a várat felgyújtották s a rabláncra fűzött őrséget elhurcolták. E pusztulás után nem tudni, hogy mikor hozták ismét használható állapotba, míg végre az utolsó Rákóczy-féle forradalomkor, mint erősség teljesen elpusztult. Ezen időtől kezdve elnémult a harci zaj felette s egy évszázadon át porladoztak a sok ostromot szenvedett várnak romjai, mígnem végre 1808-ban *Gr. Wass Samu* túltéve magát minden kegyeleti érzésen, mely a multak emlékeit megilleti, jobbágyaival a vár köveit lehordatá s miként Kővári megjegyzi: tán semmi sem marad fenn belőle, ha a megye be nem tiltja.

Miután több oldalról lefényképeztük és eléggé megszemléltük, a vártól nyugatra, a falu közelében fekvő síremlékhez ereszkedtünk alá, mely egy körsánccal kerített és felhányt domb tetején áll. (2. ábra.) Az antik stýlben épült és classikus szépségű síremlék alatti kriptában

⁴ A váradi püspökség története. Nagyvárad, 1884.

⁵ Hazánk Történelmi Nevezetességű Helyei és Meglévő Műemlékei. Gyöngyös, 1903, 61 lap.

⁶ Sajnos, hogy a mindenkorai régiségekben oly gazdag Erdélynek nincsen archeologiai egyesülete, mely ásatások rendezése által az ilyen kétes esetekben biztos felvilágosítást szolgáltatna.

van eltemetve *Gróf Wass Sámuel*, kinek emlékezetére e monnumentumot felesége: *Gr. Bethlen Rosalia* emeltette, a mint ez a síremlék oldalán lévő felíraton olvasható.

2. ábra. Gr. Wass Samu síremléke

Grof Wass Samuelnek
 Királyi Kamarásnak
 Hitvesse
 Grof Bethlen Rosalia
 Emelte
 MDCCCXIV-ben.

Elrepül Az Élet, Mint A Reggel Édes Álmai
 De A Szeretet S A Baráti Hűség
 Meggyőzi A Halált S Tuléli A Koporsót.
 Szeretet Férj És Barát
 Bús Hitvesed E Kőnél Sőhajt Utánad
 Ah Emlékezeted
 Édessé Teszi A Legmérgesebb Fájdalmat.

Az emlék hátán a következő latin felirat:

Nec Toga Nec Sago

Sed

Virtutibus Claro

Patriae De Voto

Fido Amico

Caro Vitae Socio

Moesta Conjux

Hoc

P. M.

A világháború utáni forradalom idején elvetemült, hyéna természetű emberek betörték a kriptába és hihetően kirabolták. Kirándulásunk alkalmával a kiásott üreg még ott sötétlett az emlék alatt, a mely ezáltal a beomlás veszélyének van kitéve. Pedig a művészi értékű, gyönyörű alkotás méltán megérdemelné, hogy az uradalom jelen tulajdonosa 1—2 napszámos igénybevétele által megmentené a pusztulástól.

Innen lementünk az Almás folyó két partján fekvő Nagyalmás községbe, hol tiszteletünket tettük *Csűrös Bálint* ref. esperes úrnál. A parochia udvarán láttunk egy tölgyfa asztalt, melynek egy daraból való lapja 1.18 m. széles; élőfájának átmetszete 1.80 m. volt, tehát olyan vastag és idős fa, hogy azt joggal lehet félezer évesnek becsülni s mint ilyen Mátyás király korából származtatni.⁷

Turista ebédünk elköltése után hazafelé vettük útunkat s az erdő aljában többhelyen látott szénbánya kutatások kitalicskázott hordalékait szemlélgettük, mert a kék tályagréteggel váltakozó szénpala rétegekben markasit gumókon kívül *Cyrena Semistrata* Desh., *Cerithium margaritaceum* Brocc. *Cardium* és *Unio* sp. kagylóhéjakból bőven gyűjtögettünk. De a mi leginkább sarkalt a bányahordalék szorgos átvizsgálására, az az *Anthracotherium magnum* Cuv. zápfoga volt, a mely innen került magánkézbe. Ilyen Oligocén-kori érdekes ősemlős foga került elő a Kis-Krisztolc határában föltárt széntelevéről is.⁸

Forrón sugárzó szép napos időben gyalogoltunk Kis-Petrin át a sztánai állomásra, de útközben minduntalan vissza-vissza tekintgettünk, hogy az erdő zöldjéből magasra kiemelkedő szürke vártorony valóban festői látványában gyönyörködjünk. Az esti vonat hamar hazarepített bennünket, de e szép kirándulás emléke a folyó évben is el fog vinni a Dezsóvár tanulságos vidékére.

A kirándulás résztvevői voltak e sorok íróján kívül: Györke Márton, Heim László, Kohn Béla, Laskai Sándor, László Márton, Papp Sándor, Snjaric Franjo és fia.

⁷ A természeti emlékek leltárba vétele és nyilvántartása érdekében kérjük Erdély minden igaz természetbarátját, hogy az ilyen nagydős és terebélyes még élőfák hollétét Kárpát-Egyesületünk titkári hivatalának bejelenteni szivesek legyenek, hogy megőrzésük végett illetékes helyen eljárassunk.

⁸ Lásd: Dr. Mártonfi Lajos: *Anthracotherium magnum* Cuv. Kis-Krisztolcraól. Orv.-Természettudományi Értesítő. 1890. 317 lap.

Néhány szó a turistaság érdekében.

Írta: **Losonczi János.**

Az április hó 6-án lezajlott E. K. E. közgyűlés meghozta végre azt az eredményt, a mire az „igazi turistaság” iránt érdeklődők már olyan régen vártak. A nagy lelkesedéssel megválasztott új vezetőség névsora azt a reményt kelti fel bennünk, hogy az eddig elért eredmények nagyobb méretekben fokozódni fognak. Azért használtam az előbb az igazi turistaság jelzöt, mert némelyeknek helytelen fogalmaik vannak a turistaságról. Vannak sokan a kik a cserkészetet is a turistaság egyik ágának tekintik, nagyon helytelenül. A cserkészet hibáival nem akarok e cikk szűk keretein belül foglalkozni; csak annyit jegyzek meg, hogy sokkal jobban szolgáltak az ifjúság ismeretkörének gyarapítására a régi iskolai kirándulások, mint a cserkészetnek nevezett katonásdi.* Szintugy nem turistaság a szikla-mászás. Csak azért hozom itt fel, mert a sziklamászó örület okozta szerencsétlenségeket mint turistaszerencsétlenségeket találják fel a lapok, nagy öröme a turistaság ellenségeinek. (Mert ilyenek is vannak.) A laikus közönség pedig azt mondja, inkább elmegyek a moziba, mint turistáskodni, mert ott nem ér semmi baleset. Legközelebb áll a turistasághoz a Shi-ezés, de ez sajnos a kedvezőtlen terep és hóviszonyok miatt eredményesen nem művelhető városunk környékén. Az igazi turistaság a gyaloglás. A mi azonban nem jelenti azt, hogy nagyobb távokra vonatot, autót, kerékpárt és szekeret vagy lovat ne vegyünk igénybe. Ezekről majd más alkalommal lesz szó, most csak a környező hegyek gyalogséta útjaival szeretnék foglalkozni. Városunk közvetlen közelében annyi érdekes kilátópont, forrás stb. van, melyek kevés fáradsággal aránylag rövid idő alatt elérhetők. Számot kell vetni a turistaság kedvelőinek gyaloglási képességével és idejével. Szerény nézetem az, ha felkaroljuk munkatervünkbe a közelebb eső kiránduló helyeket

* Olvasóink szives figyelmét felhivjuk a cserkészet ügyeinek megbeszélésére, melyhez lapunkban mindenkor szivesen adunk helyet. Szerkesztő.

is a melyeket egy délután meg lehet járni; igen sok a fárasztó hosszú turáktól tartózkodó érdeklődőt fogunk megnyerni. Ezért be kell vezetni a fél napos kirándulásokat. I. A tavaszi hónapokban délután ½2—2 órai indulással könnyen megjárhatók: 1. Jósika kilátó, Szénafüvek. 2. Pokolköz-Tekintő. 3. Rózsa-kút-Lombtető. 4. Kardosfalva-Bács község. (vissza vonat). 5. A Fellegvárból kiinduló Gerinc-út-Törökvágás Hóján át a Kányafő-Angyalkút. 6. Kányafői kilátó a Serpentin-út felől-Szt.-Pál tető (oda vissza az út egyrésze autóbusszon tehető meg.) II. A nyári hónapokban: 1. Szt. János kút (Kalános utcáig autóbussz.) 2. Majláth-kút a Pap-völgyi úton fel-Turistaház. 3. Rákóczi forrás és kilátó-Turistaház. 4. Békás patak környéke-Új templom. 5. Szamosfalvi gyógyfürdő-Vértanuk emléke-Szamosfalvi Berek. 6. Kolozsi sósfürdő. (Két utóbbi autóbusszon tehető meg.) Mint láthatjuk elég szép számú kirándulást lehet tenni ebéd után minden nagyobb felkészülés nélkül, legfennebb ozsonnára visz az ember egy kis harapni valót magával de az sem szükséges, mert egy-két esetet kivéve mindenütt van közben vendéglő. Ezen utakat a hivatalos kirándulásokon kívül is bárki családjával vagy ismerőseivel megteheti, a ki a helyes útirányt ismeri. Erre vonatkozó felvilágosítást pedig a hivatalos órák alatt az E. K. E. helyiségében (Mátyás-ház) szerezhetünk.

Babutzi síremlék.

Írta: **Szjaric Franjo.**

Az EKE. szorgalmas turistái évenként háromszor is felkeresik a Súlyomkői halmokat. Ezen utjokban érintik Babutz községet is, amelynek a határán egy érdekes síremlék van. Bár a régi részletestérképen jelezve van, sokan nem tudnak róla, pedig a Diós-i tetőről már messziről látható egy vibráló fehér pont alakjában. — Ezen síremlék a XVIII-ik századból való. Magassága kb. 7 méter, négyszögletes kőepítmény, jelenleg zsindellyel fedve. Alatta egy szép, és elég nagy boltíves kriptá van, amelynek teteje gyeppel van fedve. Sajnos a kriptá 1918-ban a forradalom alkalmával teljesen ki lett rabolva. Ezen emlék a báró Intzédi családé, és pedig itten van eltemetve *Báró Intzédi Sámuel*, mh. 1770-ben, és neje szül. *Lészai Anna*, mh. 1764-ben — Címertani szempontból érdekes ez az emlék, mert domborművű emléktáblája az Intzédi és Lészai családok címereit örökíti meg.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület módosított Alapszabályai. 1929.

I. Az egyesület neve és székhelye.

1. §. Az egyesület neve: **Erdélyi Kárpát-Egyesület**; rövidítve:
E. K. E. (S. C. A.)

Az egyesület székhelye: Kolozsvár-Cluj.

II. Az egyesület jelvénye, pecsétje és nyelve.

2. §. Az egyesület jelvénye: zöld szalag közé foglalt gyopárvirág, melyet az egyesület képviselői hivatalból viselnek. E jelvénnel láthatók el az összes egyesületi alkotások, menedékházak, turistaszállók, kiadványok.

Pecsétje román és magyar szöveggel az egyesület teljes címének köriratával, az alapítási év (1891) megjelölésével.

Az egyesület ügykezelési és tanácskozási nyelve a magyar, közhatóságokkal szemben az állam hivatalos nyelve.

III. Az egyesület célja.

3. §. Az Erdélyi Kárpát-Egyesület célja: Az erdélyi részekben a turisztasági, fürdőügyi, idegenforgalmi s ezekkel szoros kapcsolatban a közgazdasági és közművelődési érdekek felkarolása és előmozdítása. Az egyesület működése kiterjed egész Erdélyre.

Az egyesület politikával nem foglalkozik.

IV. Tagok.

4. §. Az egyesület tagja lehet minden feddhetetlen jellemű egyén. férfi és nő, nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül, a fennálló törvények értelmében. A tagokat a választmány veszi fel, sem a felvétel, sem az elutasítás nem indokolandó.

5. §. Az egyesület tagjai: *tiszteleti, örökös, alapító, rendes és pártoló tagok.*

6. §. *a) Tiszteleti tag* az, kit e címmel a közgyűlés az egyesület körül szerzett érdemeiért kitüntet.

b) Az örökös tagsági alapítvány: legalább 5000 lej.

c) Az alapító tag egyszersmindenkorra legalább 1000 lejt fizet. Ezért állandó tagsági igazolót kap.

d) A rendes tag a központi pénztárba évenként legalább 120 lejt fizet, mely összeg fele és nem több, az év első harmadában előre fizetendő. Ezzel szemben a nyugtául és igazolóul szolgáló évi tagsági jegyeket kapja, azonban a kedvezmények igénybevételére arcképes igazoló váltandó. A belépés, az egyesületi év egybeesvén a polgári évvel, mindig az évnek január hava 1-étől számíttatik.

A kilépésre nézve a jogi személyiségről szóló országos törvény 48. §-ának rendelkezései az irányadók.

e) Pártoló tagok azok, akik a d) pontban írt módon évenként legalább 20 lejt fizetnek. Az osztályok területén lakó pártoló tagok az illető osztályok pénztárába fizetik a díjat és csak az osztály nyújtotta kedvezményben részesülnek.

f) Lelkészek és tanítók rendes tagokul a tagsági díj fizetése nélkül is felvehetők, ha az egyesület részére a rendes tagsági ciklusra legalább 5 új tagot gyűjtenek.

g) Minden tag a belépéskor beiratási díj címén tartozik tagsági oklevelét kiváltani.

7. §. Az örökös és alapítótagsági díj vagy készpénzben, vagy ennek megfelelő, az egyesület céljaira szolgáló más értékben, vagy értékpapirban adományozható.

8. §. *a) A tiszteleti tagokat* a választmány előterjesztésére legalább kétharmadnyi szótöbbséggel a közgyűlés választja.

b) Az örökös-, alapító-, rendes és központi pártoló tagokat a központi választmány, az osztálybeli pártoló tagokat az osztályok veszik fel.

9. §. Minden tag köteles az egyesület érdekeit tehetségéhez képest előmozdítani.

10. §. A tagdíjjal hátralékosok per esetére alávetik magukat az egyesület székhelye szerint illetékes szabadon választandó községi- vagy járásbiróságnak. Joga van az egyesületnek a hátralékos tagdíjakat közigazgatási úton is behajtani.

11. §. Az egyesület tiszteleti-, örökös-, alapító- és rendes tagjai az egyesület folyóiratát kedvezményes előfizetési díj mellett kapják, melyet évenként a választmány állapít meg. Az összes tagok a társas kirándulásokban és összejövetelekben részt vehetnek. A közgyűlésen

azonban csak a tiszteleti-, örökös-, alapító és rendes tagoknak van tanácskozó, szavazó, választó és választható joguk és csak ezek élvezik az egyesület összes kedvezményeit.

Az egyesület tagsági jogai, folyóirata és egyéb kedvezményei csak azokat illetik, akik az előző évről nincsenek hátralékban.

Az elhunyt tagok hátralékait az örökösök kötelesek megfizetni.

12. §. Az a tag, ki az egyesületnek köztudomásulag anyagi vagy erkölcsi kárt okozott, az egyesületből minden megokolás nélkül kizárható.

V. Az egyesület jövedelmi forrásai.

13. §. a) Az örökös tagsági 5000 lej és az alapító tagsági 1000 lej alapítványoknak csak kamatai fordíthatók az egyesület céljaira. Joga van azonban az egyesületnek a közgyűlés jóváhagyásával az alapítványi összegeket az állandó jellegű alkotásokba (múzeum, menedékházak, egyéb épületek, stb.) lehetőség szerinti időben való visszatérítés kötelezettsége mellett befektetni.

b) rendes tagsági díjak és pártoló tagsági járulékok;

c) évi segélyek és osztály pótlékok;

d) adományok, hagyományok, orsz. gyűjtések, melyek az egyesület céljaira, külön hatósági engedély nélkül az egyesület választmánya által bármikor megindíthatók;

e) a kiadványok, előadások, táncestélyek, engedélyezett sorsjátékok jövedelmei;

f) kamatok és egyéb bevételek;

g) a folyóiratnak a választmány által megállapított előfizetési díja.

14. §. Oly alapok vagy gyűjtések, melyeknek célja az egyesület egész működési területére, vagy annak nagyobb részére vonatkozik, az egyesület központi választmánya által kezelendők.

VI. Központi szakosztályok.

15. §. A központban a választmány előleges jóváhagyásával, külön turista, fürdőügyi, idegenforgalmi, kerékpáros, néprajzi, háziipari, székely és esetleg más rokoncélú szakosztályok, valamint bizottságok alakulhatnak, melyeknek működési tervét és ügyrendjét a központi választmány állapítja meg.

16. §. A központi szakosztályok és bizottságok minden határozata jóváhagyás végett a tisztkari tanács vagy elnökség véleményével a központi választmányhoz terjesztendő.

17. §. A központi szakosztályoknak és bizottságoknak megbiza-

tása közgyűléstől közgyűlésig tart. Illetve az ilyen osztályok és bizottságok minden rendes közgyűlés után újra alakulnak a közgyűlés által megválasztott vagy a választmány által kijelölt tisztviselőkkel.

VII. Vidéki osztályok.

18. §. Az egyes vármegyék, városok, községek és vidékek tagjai jogosultak az egyesület céljai érdekében osztályokat alakítani.

19. §. Az ország bármely területén osztály alakulhat az egyesület alapszabályai keretén belül. 30 tag egybeállításával.

20. §. Az osztály megalakulása után tagjai és tisztviselői névsorát a központtal közölni tartozik.

21. §. Minden év decemberében az osztályok kötelesek tagjaik és tisztviselőik névsorának egyidejű betérjesztésével működésükről jelentésüket az egyesület választmányához beküldeni.

22. §. A pártoló tagok névsora a 20. §. értelmében a központtal közlendő.

23. §. Az osztálypártoló tagok jogokat csak az osztályok kebelében gyakorolhatnak, de tisztviselőknek — ide nem értve az osztályválasztmányi tagsági megbízást. — meg nem választhatók.

24. §. Ha valamelyik osztály alapszabályellenesen működik, a központi választmánynak joga van feloszlatni.

25. §. Valamely osztály közgyűlésének az osztály feloszlását kimondó határozata jóváhagyás végett a központi választmányhoz terjesztendő. A feloszlott osztály összes vagyona az egyesületre száll s e célból a központi pénztárnak elszámolandó.

26. §. Ha valamelyik osztály, bár feloszlását nem mondta ki, működésében hosszabb ideig szünetel, a központi választmánynak joga van az osztály részére új tisztviselőket választani, esetleg az osztályközgyűlését saját hatáskörében összehívni és az osztályt újra alakítani.

27. §. Az osztálypártoló tagdíj és esetleg kivetendő pótlék csak egyesületi célokra fordítható s annak miként történt felhasználásáról a központnak évente jelentés teendő.

28. §. A központi tisztviselők a központi és vidéki osztályoknak és bizottságoknak hivatalból tagjai. Résztvehetnek azok minden gyűlésén és ott tanácskozó és választó joguk van.

VIII. Az egyesület ügyvezetése.

29. §. Az egyesület ügyeit a közgyűlés, választmány, tisztikari tanács, elnökség és a titkári hivatal vezetik.

IX. Közgyűlés.

30. §. Évenként egyszer a székhelyen, esetleg valamelyik osztály főhelyén, vagy a választmány által meghatározott más helyen rendes közgyűlés tartatik. Rendkívüli közgyűlés a választmány vagy az elnökség intézkedésére bármikor egybehivandó. Legalább 50 tag kívánságára szintén egybehívható a közgyűlés, ha az erre vonatkozó kívánság megfelelő megokolással az elnökségnek írásban bejelentik és a választmány ez alapon az egybehívást kimondja. A közgyűlést legalább 8 nappal előbb a tárgysorozatnak, illetőleg a határozathozatalra kitűzött tárgyaknak közlésével az elnökség hívja össze és a meghívást lehetőleg az egyesület folyóiratában, esetleg az egyesület székhelyén megjelenő valamelyik erdélyi napilapban teszi közzé. Minden közgyűlés, tekintet nélkül a megjelentek számára, határozathozatalra képes.

A közgyűlés határozatai szótöbbséggel hozatnak. A tagok jogait csak személyesen gyakorolhatják, kivéve az örökös tagokat, akik megbízottak által is képviselhetik magukat.

31. §. A közgyűlés hatáskörébe tartozik:

a) a választmánynak az egyesületről általában, különösen pedig a lefolyt esztendőbeli tevékenységéről szóló jelentésének meghallgatása és tárgyalása;

b) a tiszteleti tagoknak és tiszteleti tisztviselőknek, valamint a központi tisztikar és választmány tagjainak megválasztása; állandó tisztviselőknek alkalmazása és részükre a költségvetésben biztosított megfelelő díjazás és nyugdíj megállapítása;

c) a lefolyt évre vonatkozó számadásokról a számvizsgálók jelentésének meghallgatása és tárgyalása és ez alapon a felmentvény megadása;

d) a következő évre vonatkozó költségvetés megállapítása;

e) a következő évre két számvizsgálónak kiküldése;

f) a választmány előterjesztésére oly tagok kizárása, kik az egyesület céljai ellen cselekedtek (lásd 12. §);

g) a választmány véleményes jelentéstételével heterjesztett indítványokra határozathozatal. A közgyűlés elé terjesztendő indítványokat a közgyűlés előtt legalább 8 nappal kell a választmányhoz benyújtani;

h) az alapszabályok esetleges megváltoztatása. Az erre vonatkozó indítványt legalább 20 tagnak kell aláírni és a közgyűlést előkészítő választmánynak kellő időben benyújtani. Hogy az ily indítvány határozattá emeltessék, szükséges, hogy a közgyűlésen jelen levő tagok $\frac{2}{3}$ -ad része a megváltoztatás mellett nyilatkozzék.

32. §. Az elnök által felkért tag a közgyűlésen jegyzőkönyvet

vezet, amelyet szintén az elnök által a közgyűlésből felkért 2 tag hitelesít.

X. Választmány.

33. §. A választmány tagjai: a tisztviselők, az örökös-, alapító- és rendes tagok sorából beválasztott legfőlebb 50 választmányi tag, valamint az osztályok elnökei, vagy elnökhelyettesei és titkárai.

34. §. A választmányt a közgyűlés három évre választja.

35. §. A választmány hatáskörébe tartozik:

- a) a közgyűlésre szánt összes ügyek előkészítése;
- b) a közgyűlés határozatainak végrehajtása;
- c) örökös-, alapító-, rendes- és pártoló tagok felvétele, tiszteleti tisztviselők és tiszteleti tagok választása iránt javaslatlétel;
- d) az egyesület érdekeit előmozdító közlemények kiadása;
- e) az egyesület muzeumára vonatkozó összes ügyek elintézése;
- f) a pénztárkezelésnek ellenőrzése s a számvizsgálók által időnként történő megvizsgálása;

g) a közgyűlés megállapította költségvetés keretén belül a kiadások folyósításának ellenőrzése;

h) megüresedett tisztviselői és választmányi tagsági helyeknek a legközelebbi közgyűlésig ideiglenes betöltése. Állandó tisztviselők alkalmazása és javadalmazása, valamint nyugdíjaztatása iránt javaslatlétel;

i) munkaterveknek, ügyrendeknek, szabályzatoknak kidolgozása és azok végrehajtásának ellenőrzése;

j) általán mindazon feladatok telejsítése, melyeket az alap- és ügykezelési szabályok előírnak.

36. §. A választmányi ülésekre az elnök vagy helyettese a főtitkárral együtt a választmánynak minden tagját írásban hívja meg.

37. §. Érvényes határozatok hozatalára a tisztikar tagjain kívül legalább három választmányi tagnak jelenléte szükséges. A határozathozatal a jelenlevők szótöbbségével történik.

38. §. Minden választmányi gyűlésről jegyzőkönyv veendő fel, melyet e célra kiküldendő hitelesítők vagy a következő választmányi gyűlés hitelesít.

XI. Tisztikari tanács.

39. §. A tisztikari tanács feladata, hogy szükség szerint a választmányi gyűléseket előkészítse s a választmány utólagos jóváhagyásának fenntartásával, rendkívüli és sürgős esetekben intézkedjék. A tisztikari tanács tagjai az elnökön vagy helyettesén kívül a főtitkár, titkár, pénztáros, a soros jegyző és egyik ellenőr.

XII. Elnökség.

40. §. Az egyesület nevében kibocsátandó átíratokat, felterjesztéseket, köriratokat mindig az elnök és főtitkár vagy titkár írják alá. Ugyancsak az elnökség látja el mindama beadványokat, melyek valamely ügynek előkészítésére vonatkoznak, vagy kisebb jelentőségűek.

XIII. Titkári hivatal.

41. §. A titkári hivatal vezeti a tagok nyilvántartását, intézkedik a tagdíjak behajtására nézve, levelez az osztály- és tagsági ügyekben s általában végzi mindazokat a teendőket, melyek az egyesület igazgatásával járnak és az ügyek előkészítésére vonatkoznak.

XIV. Tisztviselők.

42. §. Az egyesület tisztikara a következő tisztviselőkből áll, a. m.: elnök, 5 alelnök, főtitkár, titkár, szerkesztő, pénztáros, könyvvezető, könyvtáros, muzeumi tisztviselők, 3 jegyző, ellenőr és jogtanácsos.

A tisztviselők megbízatása 3 évig terjed. Joga van azonban a közgyűlésnek a választmány előterjesztésére egyes tisztviselőket megfelelő próbaidő után állandósítani is és részükre állandó javadalmazást és nyugdíjt megállapítani.

XV. A tisztviselők kötelessége.

43. §. Az egyesület *elnöke* képviseli az egyesületet, összehívja és vezeti a köz- és választmányi gyűléseket és tisztikari tanácskozásokat. Ellenőrzi az egyesület tevékenységét és gondoskodik a határozatok végrehajtásáról.

A közgyűlés megállapította költségvetés alapján, illetőleg a választmány határozatai értelmében a főtitkár ellenjegyzésével utalványozásokat ad a pénztárosnak és sürgős esetekben a választmánynak teendő utólagos jelentés mellett 1000 lejig terjedő összegeket a költségvetés keretén kívül is utalványozhat.

44. §. Az elnököt akadályoztatása esetében megválasztásuk sorrendje szerint az *alelnökök* helyettesítik, mely célból a közgyűlési jegyzőkönyvekben a sorrend mindig megállapítandó.

45. §. A *főtitkár* a múzeumi irodát is magában foglaló titkári hivatal vezetője és mint ilyen egyszersmind az állandó és kiegészítő személyzet főnöke is.

Intézi az egyesület összes írásbeli ügyeit s előkészíti az összes kiadványokat. Az egyesület működéséről a választmánynak rendszeren jelentést tesz.

Rendezi a nagyobbszabású kirándulásokat, szervezi az osztályokat és az ezekre vonatkozó ügyekben személyesen intézkedik.

Az irodában és muzeumban szükséges kisegítő erőket, szolgálakat alkalmazza, ideiglenes fizetésüket a költségvetés keretén belül megállapítja, valamint esetleges állandósításuk iránt a választmánynak javaslatot tesz.

46. §. A *titkár* a főtitkárt munkájában támogatja, távollétében helyettesíti, ellátja az elnökség által neki kiosztott ügydarabokat.

47. §. A *pénztáros*, illetve az osztályokkal szemben mint főpénztáros, a központi pénztári osztály vezetője.

A pénztáros vesz be, nyugtáz és az elnök vagy helyettese utalványára alapján ad ki minden összeget.

A pénztáros rendszeres pénztári könyvet vezet s köteles a szükséges mellékletekkel ellátott pénztárforgalmi kimutatásokat havonta, évi számadását pedig a következő évi márciusig benyújtani. A pénztári készlethez képest a fizetések beosztását önállóan intézi és a folyó kiadásokat meghaladó bevételek gyümölcsöző elhelyezéséről gondoskodik. A könyvvezető munkáját ellenőrzi. Az egyesület pénzügyeiről a választmánynak időközönként beszámol.

48. §. A *könyvvezető* az egyesület könyveit vezeti és készíti a pénztáros részére szükséges számadásokat.

49. §. A *szerkesztő* az egyesület hivatalos folyóiratát és esetleges mellékleteit szerkeszti. Gondoskodik a folyóirat nyomásáról és szétküldéséről. Szerkesztési ügyekben önállóan levelez.

50. §. A *könyvtáros* az egyesület könyvtárát kezeli. A könyveket nyilvántartja és a választmány által megállapított módon kikölcsönzi. Készíti a katalogust és új könyvek vásárlására a választmánynak javaslatot tesz.

51. §. A *jegyzők* vezetik a gyűlésekről szóló összes jegyzőkönyveket, kiadják a saját aláírásukkal hitelesített jegyzőkönyvi kivonatokat és esetleg helyettesítik a választmány határozata értelmében a különböző tisztviselőket.

52. §. Az *ellenőr* kötelessége az egyesület pénzeit és másnemű összes vagyonát ellenőrizni. A havi forgalmi kimutatások alapján számbaveszi az egyesület készpénzét és a leltár alapján az ingóságokat és örködik, hogy a kiadás a szabályoknak megfelelőleg utaltassék ki. Ennek igazolásául aláírja a havi forgalmi kimutatásokat és az évi számadásokat.

53. §. A *jogtanácsos* az egyesület peres ügyeit intézi. Képviselet az egyesületet a törvényes hatóságok előtt. A különböző perekről a választmánynak időközönként jelentést tesz.

54. §. A *muzeumi tisztviselők* megfelelő szakok szerint rendezik a múzeum tárgyait, elkészítik a múzeum leltárát, nyilvántartják az

újabbban gyűjtött tárgyakat, javaslatot tesznek új tárgyak beszerzésére s a választmány megbízása alapján személyesen gyűjtik azokat.

55. §. A *számvizsgálók* bármikor pénztárvizsgálatot tarthatnak. Az évi közgyűlés előtt a választmány felhívására megvizsgálják az évi számadásokat és vizsgálatuk eredményéről a közgyűlésnek a választmány útján jelentést tesznek.

56. §. A különböző tisztségek közül némelyek, amennyiben az ügymenetet nem zavarják és az egyesület érdekei úgy kívánják, egy személyben egyesíthetők.

XVI. Múzeum.

57. §. Az egyesület által létesített és annak tulajdonát alkotó Kárpát-múzeum összes ügyeit a közgyűlés, választmány, tisztikari tanács, elnökség és titkári hivatal látják el. A múzeum felett közvetlen ellenőrző jogot gyakorolnak az elnök, az őt szabály szerint helyettesítő alelnökök és az ellenőr; igazgatják a választmány utasításai szerint az egyesületi tisztviselők és az esetleg külön választott múzeumi tisztviselők, kiknek címét és számát a választmány a szükséghez képest állapítja meg. Írásbeli összes ügyeit a titkári hivatal végzi. A múzeum összes ügyeit illetőleg külön múzeumi ügyrend dolgozandó ki.

XVII. Viszályok elintézése.

58. §. Az egyesületi viszonyokból keletkező netaláni minden viszályt a törvény értelmében alakított *választott bíróság* intézi el.

XVIII. Az egyesület feloszlása.

59. §. Az egyesület feloszlását a közgyűlés határozhatja el. Ily határozat hozatalra szükséges, hogy az összes tagok $\frac{2}{3}$ -da a feloszlás mellett határozzon. Ha e közgyűlésen a feloszlás mellett annyi szavazat nem nyilatkozik, második közgyűlés hívandó egybe, mely a tagok számára való tekintet nélkül a jelenlevők $\frac{2}{3}$ -dának szavazatával határoz.

Feloszlás kimondása esetén az esetleg meglevő vagyon hovafordításáról a közgyűlés határoz.

XIX. Záradék.

60. §. Az alapszabályok megváltoztatását kimondó közgyűlési határozat érvényességéhez a jogi személyiségről szóló törvényben előírt eljárás és az ott jelzett hatóságok jóváhagyása szükséges.

61. §. Ha az egyesület vagy a választmány az alapszabályokban meghatározott célt és eljárást, hatáskörét meg nem tartaná vagy működése által az egyesület vagyoni érdekeit, esetleg az állam érdekeit

veszélyeztetné: a román királyi kormány az egyesületnek illetőleg a választmánynak működését azonnal felfüggesztheti s az azt követő szabályos vizsgálat eredményéhez képest az egyesületet vagy a választmányt végleg feloszlathatja, esetleg pedig az alapszabályok legpontosabb megtartására, különben való feloszlátás terhe alatt kötelezheti.

Cluj-Kolozsvár, az 1926 nov. 28-án és 1929 március hó 3-án tartott közgyűlésből.

Dr. Szádeczky Gyula,
elnök.

Xántus János,
titkár.

Statutele modificate aprobate prin sentința No. 380. din 1926. a Onor. Tribunal Cluj, Secția I-a.

TRIBUNALUL

In virtutea Legii.

Dispune ca „Societatea Carpatină Ardeleană“ cu sediul Cluj să fie înscrisă în registrul persoanelor juridice, precum și modificarea art. 1., 2., 4., 6. 13 și 60 din statutele din anul 1924. facute în adunerea generală din 28. Novembrie 1926.

Cluj, la 17. Aprilie 1929.

Dr. I. Anca,
președinte.

Dr. C. Linzmayer,
judecător.

L. S.

A. Oniciu,
grefier.

Tribunalul Cluj, Secția I-a.

EXTRACT

Conform art. 92 din lege și art. 18 din regulamentul legii persoanelor juridice.

În baza încheerii tribunalului Cluj, No. 380 din 1926 din 17 Apr. 1929 rămasă definitivă s'a aprobat înscrierea „Societății Carpatină Ardeleană“, cu sediul în Cluj, în registrul pentru persoane juridice, conform dispozițiilor art. 2 din sus citata lege; tot astfel și modificarea art. 1. 2. 4. 6. 13 și 60 din statute în sensul cum au fost votate în adunerea generală din 20 Noemvrie 1926.

Cluj, la 14. Noemvrie 1929.

No. 380.

Monitorul Oficial 12. Aprilie 1930. No. 84.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület közgyűlése.

Folyó évi április 6-án tartotta meg az EKE fennállásának 40-ik évében 31-ik rendes közgyűlését. A róm. kath. egyházközség főtéri gyűléstermében folyt le a nevezetes közgyűlés, mely a nyolc és félévi küzdelem után elismert jogi személyiségének és jóváhagyott alapszabályainak birtokában hivatva volt az egyesületet újjászervezni és ellankadt életműködését új alapokra fektetni. A 11 órakor megtartott választmányi ülés után 12 órakor nyitotta meg a közgyűlést Dr. Szádeczky Gyula elnök a következőképpen:

Tisztelt Közgyűlés!

Turista üdvözlettel köszöntöm a megjelenteket. Kevés híjján hat éve, hogy nehéz körülmények közt Egyesületünk bizalmából foglaltam el az elnöki széket, abban a reményben, hogy előbb-utóbb sikerülni fog az EKE munkásságát az egész vonalon megindítani. — Azonban néhai elődömtől egy valóságos tengeri kigyó maradt rám örökségül, t. i. az alapszabályok elismertetésének a fogas kérdése, mely minduntalan felütötte a fejét, valahányszor csak valami alkotásra lehetett volna gondolni. — A nagy türelmet és kitartást igénylő szizifusi munka egész elnökségem alatt lekötötte az Egyesület életműködését, míg végre valahára a mult év végén sok ügyel-bajjal az *EKE jogi személyiségének a beiktatása* megtörtént úgy, hogy most már semmi akadályja sincs az alapszabályok kinyomatásának. — Ha tehát nem is lehet nagyobb szabású mozgalmakra rámutatnom, turistairodánkban a belső élet, kirándulásainkon a külső élet nyilvánulásai fenntartották az EKE működését, miről a választmányi jelentés részletesen beszámol.

Itt csak két főmozzanatra hívom fel a figyelmet, u. m. a *városkörnyéki turistaházunk* területbérének a rendezésére, mely sikerrel járt, viszont egy új terület szerzésére, vagy a jelenlegi területnek a megváltására már a közel jövőben okvetlenül szükség lesz, hogy az EKE zavartalanul folytathassa bükkerdei népszerű hivatását.

Azonban nem szabad felednünk, hogy Egyesületünk elsőrangú kulturegyesület, mely a honismeretterjesztés céljaira és az idegenforgalom emelésére Kolozsvárt egy tudományosan berendezett közkedvelt múzeumot tart fenn. — Nemrégiben a Mátyásházi gyűjteményekről külföldi megkeresésre, Lembergbe, Berlinbe képeket küldöttünk, a napokban pedig egy városunkba érkezett norvég újság emlékezett

meg róla egy nálunk járt író tollából, ki a Torda-hasadékot a világ egyik legnevezetesebb tájszépségének tartja.

Utoljára hagytam a váromladékszerű *Torda-hasadéki turista-menedékházunk* újjáalakításának a tervét, mellyel kapcsolatban van szerencsém bejelenteni, hogy a területtulajdonos ígérését beváltotta, hogy az épülethez tartozó egyharmad holdnyi területet hajlandó tulajdonjogilag az Egyesület rendelkezésére bocsátani.

Indítványozom tehát, hogy Bors Mihály szindi földbirtokos úr Ó Méltóságának a közgyűlés hálás köszönetét nyilvánítsa és iktassa alapító tagjai sorába, miről köszönőirat alakjában értesíttessék. — Ugyszintén fejezzük ki őszinte elismerésünket dr. Gál Miklós tordai és dr. Várady Aurél kolozsvári ügyvéd uraknak az ügylet jogi részének önzetlen lebonnyolításáért.

Továbbá bejelentem, hogy Mátyásházi arcképcsarnokunk egy új képpel gazdagodott, amennyiben dr. Nagy Miklósné sz. Hangay Margit úrnő néhai atyjának, a nagy turista Hangay Oktáv tanárnak az életnagyságú képét Egyesületünknek ajándékozta, ki az EKE-nek egyik kedves emlékezetű vezérférfia volt.

Kérem hozzájárulni azon javaslatomhoz, hogy a kegyeletes ajándékot szintén köszönő irattal viszonzzuk.

Végül pedig hasonlóképen jegyzőkönyvi köszönet megszavazását kérem Papp Ilona úrhölgy részére, ki pár nap előtt elhunyt édesanyja hagyatékából egy régi magyarstílusú menyasszonyi ruhakelengyét bocsátott múzeumunk rendelkezésére.

Mostoha viszonyok között is igyekeztünk megőrizni Egyesületünk *erkölcsi és anyagi birtokállományát*, melyet elődeinktől vettünk át és nyugodt öntudattal adunk hasonló megőrzés végett utódainknak.

Ezzel Egyesületünk 31-ik közgyűlését megnyitom.

Az EKE választmány évi jelentésének kivonata.

(1930. ápr. 6.)

Folyóiratunk szünetelése. majd számos turista alkotásunk elvesztése közben érte az EKE-t az új államterületi változás.

Legutolsó rendes közgyűlésünk 1924. június 12-én folyt le és az akkor megválasztott tisztikar főfeladatául tűzte ki maga elé, hogy a háborus időszakból a jelen állapotok közé vezeti át az Egyesületet, jóváhagyatja az alapszabályait, illetőleg elismerteti jogi személyiségét és megindítja az egész vonalon a munkásságát.

Nem szükséges indokolnunk, hogy az új helyzet nehézségeivel nem kis feladat volt megküzdeni. — Mindenekelőtt igyekeztünk az *alapszabályokat* korszerűen módosítani, majd rendszeresítettük kirándulásainkat, melyek 1926-ban 40-re, 1927-ben 65-re, 1928-ban 126-ra és 1929-ben 204-re emelkedtek. 1926-ban újjászerveztük kerékpáros osztályunkat Orosz Endre vezetése alatt, mely azóta állandóan működik. — A kirándulások vezetőinek elismerésünket nyilvánítjuk. — 1926-ban egyesületünk 35 éves fennállását, 1927-ben múzeumunk 25 éves jubileumát ünnepeltük bükkerdei turista házunknál, melynek területbérét a tulajdonossal rendeztük, de annak megváltása az Egyesület vezetőségének egyik legfontosabb teendője lesz, a Torda-hasadéki

menedékházunk újjáalakításával együtt. Utóbbi esetre vonatkozólag Bors Mihály alapító tagot illeti az érdem és a köszönet, hogy a szűkebb területet átengedni sziveskedett.

Aréképcsarnokunkat a Mátyás-házi irodában kiegészítettük dr. Hermann Antal múzeumi igazgató, Heppes Miklós elnök, br. Mannsberg Sándor alelnök és Hangay Oktáv osztályelnök nagyított mellképeivel, kikről annak idején kegyeletes megemlékezést tartottunk.

Előbb a Véndiákok lapjában, majd az Ellenzékben turista rovatot nyitottunk az egyesület mozgalmainak állandó ismertetésére. --- A Merza Gyula által létesített alapból ki fogjuk adni az EKE történetét, Egyesületünk negyven éves fennállása emlékére.

Múzeumunk iránt bel- és külföldi érdeklődés nyilvánult, azonban a 48—49. történelmi Ereklýmúzeumnak a Mátyás-házba történt beköltöztetésével a tulzsúfoltság még növekedett és így előbb-utóbb újra vissza kell térni a helyiségek kibővítésének a kérdéséhez a város, mint háztulajdonos remélhető támogatásával.

1927-ben résztvettünk a berlini népművészeti, 1928-ban bár szerény módon, a bukaresti balneologiai kiállításon.

Múzeumunk és turistairodánk látogatottsága az idegenforgalom hű tükré, gyűjteményeink, könyvtárunk gyarapodást mutatnak fel, azonban új leltár, illetőleg lajstrom revizióra lesz szükség, ami munkaerő hiányában halasztást szenvedett.

Az évi iktatott ügydarabok száma az 500-at meghaladta. Hat év alatt 36 gyűlést tartottunk. Kirándulási bizottságunk 1928-ban a Bükkerdőben útjelzéseket eszközölt és turista térképet függesztett ki, ami a kirándulási kedv fokozását mozdította elő.

Végre az EKE. jogi személyisége a múlt év végén beiktatást nyert és így semmi akadály nem volt egy tisztújító rendes közgyűlés előkészítésének, melyet egyébiránt kétrendbeli, összesen 62 aláírással ellátott kérvényben kérelmeztek az E. K. E. tagok tagdíjmelés, újjászervezés és új munkaterv keresztülvitele érdekében, ami egy szebb jövő reményével kecsegteti az Egyesület összes barátait.

A testvéregyesületekkel a barátságos bajtársi viszonyt ápoltuk, végül pedig köszönetet mondunk a sajtónak, egyeseknek és testülteknek, mindenekelőtt Egyesületünk buzgó tisztikarának, hogy nehéz viszonyok közt is megóvták az E. K. E. kulturális érdekeit és fentartották nyilvános életműködését.

A tárgysorozat rendjén a zárszámadások felülvizsgálata és felmentvény megadása következett. Merza Gyula főpénztárosnak közgyűlés a felmentvényt megadta s a rendben talált számadások pontos vezetéséért, úgyszintén Beregszászi László ellenőrnek is jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. Az 1930. évi költségvetési előirányzat szerint a bevételek összege 38.007 lei 90 bani, ami a kiadási oldal fedezetére van beállítva.

Végül dr. Szádeczky elnök dr. Tompa Kamill elnöklete alatt 3 tagú jelölő bizottságot küldött ki, melynek javaslatára az ülés újra megnyitása után a megejtett tisztújítás rendjén 3 évre egyhangulag megválasztottak: elnöknek dr. gr. Logothetti Orest; alelnöknek: dr. Ferencz József, dr. Gergely Endre, dr. Illés Gyula, dr. Cseke Vincze és dr. Tompa Kamil.

Főtitkár, szerkesztő és múzeumőr: Orosz Endre, pénztáros: Nemes Gyula, titkár: Polareczky Dániel, muzeumi igazgató: dr. Roska Márton, könyvtáros: Snjaric Franjo, jegyzők: Dávid Béla, Szilágyi Márton és Turos K. Ernő lettek. Ellenőrök Csákány János, jogtanácsosnak: Dr. Ivácskovits Mátyás, számvizsgálóknak: Ferenczy Gyula és Ormai Kálmán, turistaházi gondnoknak: Dr. Tompa Kamil választattak meg. A lelépő tisztikarból dr. Szádeczky Gyula, mint tb. elnök, Merza Gyula, mint tb. főpénztáros és helyettes muzeumi igazgató, Beregszászi László, mint tb. főkönyvvezető s dr. Várady Aurél, mint tb. jogtanácsos hagyták el eddig viselt tisztségüket.

Dr. Szádeczky lelépő elnök megköszöni a régi vezetőség iránt megnyilvánult elismerést s meleg szavakban kíván szerencsét és munkakedvet az új tisztikarnak az egylet tovább fejlesztésére és fellendítésére.

Dr. Szádeczky átadván az elnöki széket az új elnöknek, dr. gr. Logothetti Orosz lendületes szavakkal vázolja az EKE jövő programját, megtartja tetszéstől kísért elnöki székfoglalóját, melyet egész terjedelmében közlünk lapunk elején.

Az 50 tagú igazgató-választmány és a szakosztályok vezetőségének megválasztása után a tagsági díjak felemelésének javaslata került elfogadásra, melynek értelmében a jóváhagyott alapszabályok 6. §-a szerint megállapított tagsági díjak így emelendők:

1. Örökös tagsági alapítvány 1000 lei helyett legalább 5000 lei.
2. Alapító tagsági díj 400 lei helyett legalább 1000 lei egyszermindenkorra.
3. Rendes tagsági díj 20 lei helyett legalább 120 lei évente.
4. Pártoló tagsági díj 10 lei helyett legalább 20 lei évente.

Végül az új főtitkár terjesztette be a 17 pontból álló új munkatervet, melynek elfogadása után az elnök lelkes óvációk között zárta be a népes közgyűlést.

Hivatalos órák. Egyesületünk Mátyásházi irodájában hivatalos órák szerdán és szombaton d. u. 6—8 óra között lesznek, midőn könyvtári, muzeumi, turistaisági és fürdőügyekben rendelkezésére állunk az érdeklődőknek.

A Kárpát-Múzeum vasárnap d. u. kivételével nyitva van minden nap d. e. 9—1 és d. u. 3—5 óra között, mely időben látogatók megtekinthetik úgy a táj- és néprajzi, valamint az 1848—49-iki szabadságharci ereklyemúzeum gyűjteményeit is.

Tagjaink figyelmét felhívjuk a Kárpát-Múzeum gyűjteményeinek látogatására a melyek a f. évi tagsági jegy felmutatása ellenében naponként ingyen tekinthetők meg.

Kérelem. Tisztelettel kérjük mindazokat a t. Tagtársainkat, a kik tagdíjaikat még nem fizették be, hogy azt egyesületünk pénzárába mielőbb küldjék be, mert nemcsak az „Erdély” folyóiratunk pontos megjelenése, hanem munkaprogramunk többi pontjainak megvalósítása is csak akkor lesz lehetséges, ha tagjaink ebbeli kötelezéseiket pontosan teljesítik.

Az „Erdély” értékes régi évfolyamai megszerezhetők kötetenként tagoknak 40, nem tagoknak 50 Leiért; ugyancsak Goró Lajos rajzai után készült, — a Gyilkostót és a Remetei sziklaszorost ábrázoló nagy alakú színes műlapok — darabonként 20 L. árban, valamint képes levelező-lapok részint eredeti fénykép-felvételekben, részint reprodukciókban: a Mátyásház, a rajta levő emléktábla, muzeumi gyűjtemények képe, a Torda és Túri hasadék, Gyerőffy szöktető, a

Bercesényi turistaház, Nagykőhavas, Rév vidéke, Déva vára, a legszebb erdélyi gyopár stb. kaphatók az egyesületi irodában.

Turista jelvények. Az E. K. E.-nek gyopárdíszes csinos jelvényei, hasonló kerékpár zászlócskák és arcképes turista igazolványok a tagok részére hivatalos időben az irodában kaphatók. Kirándulások alkalmával az egyesületi jelvények viselését kérjük.

Múzeumi tárgy ajándékok. Egyesületünk lelkes tagja Keszey Albert könyvkereskedő úr a Háromszékmegyei Osdoláról származó 11 drb. hűsvéti hímes tojást ajándékozott muzeumunknak, a melyek a székely iparművészet remekei

Papp Ilona úrnő anyja hagyatékából és emlékére egy mult századbeli magyarstílusú menyasszonyi garnitúrát küldött, mely egy ezüstsínóros selyem pruszlikból egy remek kézihimzésű fátyolból és egy aranyos művirágból készült szimbolikus aranylakodalmi bokrétából áll.

Márton Kata Sárvasárról, (Kolozs m.) a szoba sarkába alkalmazott festett polccal gazdagította néprajzi gyűjteményünket. — A magyar népművészet emlékeinek megbecsülése és megőrzése érdekében felkérünk mindenkit, hogy az ilyen, kulturtörténeti szempontból is becses tárgyakat mentsék meg az elkallódástól az utókor számára s ajándékozzák meg vele az E. K. E. muzeumot, hol köszönettel fogadjuk és könyveljük el a legesekélyebb adományt is.

A **Bercesényi turistaház** látogatóit tisztelettel kéri a turistaház gondnoksága, hogy tetszésszerinti belépődíjakat az ottan felfektetett vendégkönyvbe mindenkor sajátkezűleg bevezetni szívesek legyenek.

Gyalogos és kerékpáros versenyek. Gyalogos és kerékpáros tagjainknak figyelmébe ajánljuk az év folyamán rendezendő kerékpáros és gyalogos versenyeket, melyeken minden egyesületnek az F. S. S. R.-nél leigazolt tagjai résztvehetnek. Felhívjuk a résztvenni szándékozó tagjainkat, hogy 3 drb. fényképet, személyi adataikat irodánkba adják be és a nyertesek részére kitűzött és ünnepélyesen átnyújtandó szép érme kiérdemlésére szorgalmas tréninggel készüljenek.

Kérdések és Feleletek. Turistaság, kerékpár, néprajzi és fürdő ügyekben állandó rovatot nyitunk folyóiratunkban, melyben az érdeklődők a szükséges tudnivalók tekintetében kérdéseket intézhetnek hozzánk s ezekre lapunk következő számában válaszolunk.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IOSIF KUN

Atelier de reparație
mecanic, Cluj.

Stadion Sportszaküzlet

Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 1 sz.

Turista-
és cserkészfelszerelések!

Kérjen árjegyzéket!

GILOVICS és PAPSZT

Íjszer-, csemegekülönlegességek fizlete.

Cluj-Kolozsvár, P. Unirii (Főtér) 16.

Telefon: 206.

Óriási választék finom csemege árukban, kirándulásokra alkalmas konzervekben, hűsítő italokban és szörpökben.

**Zündapp motorkerékpárok —
kerékpárok és varró-
gépek raktáron**

ASZTALOS B.

**Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga
(v. Jókai-u.) 2.**

Javításokat felelősség mellett vállalok.
Alkatrészek lerakata.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv.-Társ.

Cluj-Kolozsvár, Piaşa Unirii (volt Főtér) 7. szám.

Betéteket előnyös kamat mellett fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. Olcsó kölcsönöket nyújt.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvár.

Saját tőkéi: 143 millió lei.

Affiliált intézetei: Tordaaranyosvármegyei Takarékpénztár R.-T., Torda, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár R.-T., Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár R.-T., Székelyudvarhely és Székelykeresztúr, Szászrégenvidéki Takarékpénztár és Hitel Részvénytársaság, Szászrégen, Népbank Részvénytársaság, Bánffy-hunyad, Szamosujvári Hitelbank Részvénytársaság, Szamosujvár.

Minden bankügyletet a legelőnyösebben végez.

Áruraktárai a vasut mellett.

SAMOIL FINKLER SAMU

mechanic — mechanikus

Magazin de biciclete și mașini de cusut, atelier pentru reparațiuni.

Varrógép-, kerékpár-raktára és azok javító műhelye.

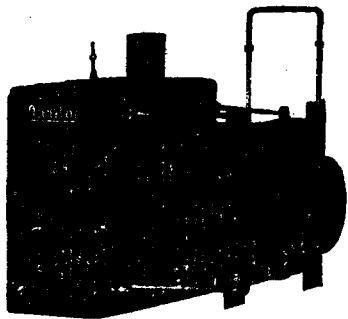
CLUJ—KOLOZSVÁR

Calea Regale Ferdinand (Széchenyi-tér)

KATZ és FIA

**sport-
és turista ruhái
a legjobbak!**

Cluj-Kolozsvár, Főtér 10.

**Turistáknak
nélkülözhetetlen
egy jó fényképezőgép!**

Legmegbízhatóbb beszerzési forrás,
Erdély legrégebbi foto-szaküzlete:

Kováts P. Fiai Gluj-Kolozsvár

Piața Unirii 8. Kérjen árjegyzéket!

Turistafelszerelések
••
Turistaruházat
••
Sátrak és sátorlapok
••

Mindenmű
sportcikk

állandó raktára

Schuster Emil Kolozsvár

Igazolványos EKE tagoknak
árkedvezmény

**Turista- és
sport cipő-
különlegességek
áruháza**

Heller Lajos

Kolozsvár, Főtér 30. sz.

Legolcsóbb
beszerzési
forrás

Az Erd. Kárpát-Egyesület igazolvány-
nyal bíró tagjainak 5% árengedmény

"Aurora"

*illatszertár Kolozsvár,
Főtér 29. sz.
(Bánffy palota)*

*Illatszerek, valódi
párisi parfümök,
kozmetikai és
toalette cikkek
legolcsóbb be-
szerzési forrása.*

Az Erdélyi Kárpátgyesület
igazolványal bíró tagjainak
10 százalékos árengedmény.